

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVIII.

Celovec, petek, 19. oktober 1973

Štev. 42 (1630)

ZDRUŽIMO SE V BORBI ZA NAŠE PRAVICE!

Veličastna proslava obletnice kmečkih puntov na Koroškem

Kljub izredno slabemu vremenu se je minulo nedeljo okoli 1500 ljudi odzvalo vabilu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev na skupno proslavo 500- in 400-letnice kmečkih puntov na Koroškem. Iz vseh delov južne Koroške so prišli v Globasnico ter napolnili veliko dvorano in stranske prostore Šoštarijeve gostilne.

Na tej veličastni proslavi smo se koroški Slovenci zbrali z namenom, da se spomnimo zgodovinskega pomena kmečkih uporov pred stoletji, hkrati pa kakor takrat naši predniki manifestiramo trdno povezanost in odločno voljo vseh naših ljudi od Zilje preko Roža do Podjune v borbi za dosego pravic, ki nam gredo.

Prireditve so se udeležili tudi visoki predstavniki matičnega naroda — jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej, podpredsednik republiške konference SZDL Slovenije Zoran Polič, predsednik odbora za proslavo 500-letnice kmečkih uporov na Slovenskem Tone Fajfar ter predsednik komisije za mednarodne zveze in manjšinska vprašanja pri SZDL

Jože Hartman. Prav tako pa je dvorni svetnik dr. Joško Tischler uvodoma posebej pozdravil tudi deželnega poslanca Hanzija Ogrisa, zastopnike tiska, radia in televizije ter vse pripadnike večinskega naroda, ki so s svojo udeležbo manifestirali solidarnost z bojem koroških Slovencev.

Poleg govorov (ki jih objavljamo na posebnem mestu) je spored proslave obsegal pester kulturno-prosvetni prispevek, ki so ga izvajali pevski zbori obeh prosvetnih organizacij koroških Slovencev pod vodstvom Valentina Hartmana, Jožka Kovačiča, dr. Antona Feiniga in Vladimirja Prušnika; Ferdi Kulnik je recital pesem o Matiji Gubcu, glasbeni okvir prireditve pa je prispevala godba rudarjev iz Mežice pod vodstvom Edija Mavhlarja.

Tudi navdušenje, s katerim so bile sprejete zlasti pred stoletji — tudi danes pripravljeno boriti se za puntarske in borbene partizanske pesmi, je zgovorno pričalo, da je naše ljudstvo — kakor davni predniki obstoj in enakopravno življenje na svoji domači zemlji.

Pogled na del udeležencev nedeljske prireditve, ki so napolnili veliko dvorano in stranske prostore Šoštarijeve gostilne v Globasnici

Vsiljeno ugotavljanje manjšine odklanjamo kot nesprejemljiv ultimat

„V naših šolah nič nismo slišali o lastni zgodovini. Spadamo k tako imenovanim nezgodovinskim narodom, ki niso imeli lastne države in le preradi so zato prezrli, da imamo tudi Slovenci svojo slavno zgodovino in revolucionarno preteklost. Da omenimo samo edinstveni zgodovinski primer demokratičnega ustoličenja, ko je kmet odločno delovni človek predajal oblast knezu in mu je le-ta zato moral obljubiti pravice. Med najbolj junaške dobe našega ljudstva pa spadajo kmečki punkti, ki so že pred 500 in 400 leti združili naše prednike v borbi za staro pravdo.“

Tako je na nedeljski slavnosti poudaril predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter, ki je opozoril, da je takratni upor predstavljal protest proti tedanjim gospodarskim in družbenim razmeram, ko je vladajoča fevdalna gospoda tlačila delovnega človeka, ga izkoriščala in mu odrekala tudi zapisane pravice. „Zato koroški kmečki punkti niso le podoba daljne preteklosti, ampak tudi ugovor proti razmeram, v katerih še vedno živimo koroški Slovenci — ugovor proti odrekanju pravic, ki nam gredo.“

V zadnjem času smo bili priča dogodkom, o katerih ne moremo niti ne smemo molčati, je naglasil predsednik ZSO. S strani nemških nacionalistov napovedana „vroča jesen“ je rodila nevarne sadove. Zato se nikakor ne moremo strinjati

z izjavami predsednika koroške OVP, da se napoved vroče jeseni ni izpolnila. Prav tako pa se ne moremo strinjati z uvodničarjem glasila vladajoče stranke v deželi, ki trdi, da vroče jeseni ni bilo in to utemeljuje s tem, da ljudstvo baje ni nasledilo provokacijam „militantnih slovenskih mazačev niti diletantnih atentatorjev niti pijanih razstreljevalcev“.

„Koroški Slovenci smo zapreženi nad tako mentaliteto in politiko: Slovenci, ki se borijo s pisar-

njem parol in napisov, so militantni; protislovenski atentatorji pa diletanti in nedolžni pijanci! Kaj bi se moralo še zgoditi, da bi bila nemški gospodi jesen dovolj vroča! Vse kaže, da obžalujejo, da diletantskim atentatorjem ni uspelo uničiti življenja koroških Slovencev in da pijanim razstreljevalcem ni uspelo uiti in poskriti se, da bi lahko obdolžili za to dejanje koroške Slovence, ki jih je OVP-jevo glasilo že vnaprej sumničilo v tej smeri. Zato z ogorčenjem protestiramo

proti tej mentaliteti, ki je kriva, da taki zločinci in zlasti njihovi zvodniki in hujskači v ozadju lahko naprej rovarijo v kalnem. Toda igra z ognjem in razstrelivom je nevarna igra, ki kaj lahko sproži požar, ki ga ni več možno pogasiti. Koroški Slovenci nikakor ne želimo nastanka novega nevarnega žarišča, ki jih je v svetu že dovolj; želijo pa si ga očitno fisti, ki jim je premalo vroče jeseni.“

Toda to je razumljivo, je menil govornik, saj gre za staro mentaliteto komaj minule dobe. Razstrelitev spomenika na Robežu, ki je spominjal na prvi spopad med koroškimi partizani in nemško SS-ovsko vojsko, ne priča le o tem, da je na Koroškem še močno zakoreninjeno sovraštvo proti vsemu, kar je slovensko, marveč hkrati kaže tudi na zaskrbljujočo dejavnost šovinizma ter oživljenega fašizma in neonacizma. Zato je razumljivo, da se nacionalistične sile tako trudijo, da bi to podlo dejanje prikazale kot dejanje nekaterih pijancev. To-

da ko slišimo hkrati zahtevo po prepovedi postavitve nadaljnjih spomenikov partizanskim borcev za svobodo, potem je to že vse bolj blizu resnici, da tiči za to zahtevo le želja izbrisati na koroški zemlji vse pomnike protifašistične borbe in borbe proti velikonemškemu rajhu, ki je vendar bil cilj in težnja vseh ideologov tako imenovanih obrambnih bojev, kakor sta to brez vsakega sramu izpovedala idola koroške nemške nacionalistične družine dr. Hans Steinacher in dr. Martin Wutte. Steinacher in Wutte pa sta edina pristojna interpreti obrambnih bojev in dogodkov leta 1920 tudi za današnje koroške zgodovinarje, kot je na primer dr. Wilhelm Neumann.

„Ob zadnjih dogodkih je vsekakor potrebno, da na to opozorimo prav te dni, ko so nas sumničili nezvestobe do domovine samo zaradi tega, ker so se naši očeti poslužili pravice priznati se k svojemu narodu. Brez dvoma je tudi v tej interpretaciji iskati vzroke, zakaj nacionalisti ne želijo spomenikov partizanske antifašistične borbe proti nacističnemu velikonemškemu rajhu. Le preveč sta si podobni glavi nacističnega časopisa „Die Heimat ruff!“ in današnjega glasila koroškega Heimatdiensta „Ruf der Heimat“, ki je ob 50-letnici plebiscita zapisal, da na Koroškem ni prostora za dva naroda in da ne bo miru, dokler eden od obeh ne bo iztrebljen; katerega so pri tem mislili nemški nacionalisti, ni treba posebej poudarjati. Koroški Slovenci na vse to ne spominjamo zaradi tega, da bi sejali sovraštvo med oba naroda, marveč zato, ker nova parola „Kärnten deutsch, frei und ungeteilt“ še vedno ali spet zelo jasno vsebuje isto mentaliteto in zahtevo. Kaj sicer naj pomeni k stari paroli „Kärnten frei und ungeteilt“ še beseda „deutsch“? Državno-pravno gledano vendar lahko samo pomeni Koroška k Nemčiji — narodnosno politično

(Dalje na 5. strani)

Črpajmo pogum in odločnost iz zgleda naših puntarskih prednikov

V imenu odbora za proslavo 500-letnice kmečkih uporov na Slovenskem je na proslavi spregovoril predsednik tega odbora Tone Fajfar, ki je naglasil:

Pred 500 leti so koroški kmetje prvi na slovenskem ozemlju osnovali svojo puntarsko organizacijo Kmečko zvezo. Pred 500 leti je prav iz Koroške, iz teh vaših dolin, iz Ziljske in Dravske doline ter iz Podjune prišel klic na boj za stare kmečke pravice, na boj proti izžemanju takratnih fevdalcev, ki so neusmiljeno tlačili našega kmeta.

Slovenci nismo imeli ne svojega plemstva, ne svojega viteštva, ne svojih fevdalcev. Imeli smo le svoje tlačane in ti tlačani so v tistih temnih letih, ki so zapisana s črnimi črkami v zgodovini evropskih narodov, kot prvi v Evropi dvignili klic na upor in boj za najosnovnejše človeške pravice.

Kot potomci tistih naših davnih prednikov, ki so začeli sredi Evrope boj za svoje osnovne pravice, ki so začeli novo razdobje evropske zgodovine, razdobje boja proti fevdalizmu in so s tem odprli vrata novega napredka takratnim evropskim ljudstvom, moramo danes prav iz teh gledanj črpati pogum in odločnost, da se tudi danes moramo boriti za svoje pravice, ki jih tudi danes ravno tako marsikje ogrožajo. Vaše izkušnje so najboljši dokaz za to, da ta boj še ni končan, da še ni do kraja dobljen. Vi kot potomci teh davnih kmečkih puntarjev lahko črpate iz njihovega zgleda pobude za svojo odločnost, za svojo neuklonljivost in za zaupanje v zmago, ki bo prišla nekoč tudi za vse slovenske ljudi, kjerkoli živijo.

Izročam vam pozdrave v imenu tistih, ki letos proslavljajo širom po slovenski domovini te slavne obletnice kmečkih uporov ter z veseljem ugotavljam, da ste se vi prav tako pridružili temu enotnemu slavlju, ki ga z vso upravičenostjo vsi Slovenci s ponosom praznujemo prav v letošnjem letu.

V četrtek 25. oktobra vsi v Celovec!

DEMONSTRACIJA ZA PRAVICE KOROŠKIH SLOVENCEV

■ Za izpolnitvev čl. 7! ■ Proti ugotavljanju manjšine! ■ Za prijateljstvo med narodoma v deželi!

Zbirališče ob 17.30 uri pred glavno železniško postajo

V spominu na puntarske dni je kal vstajenja in novega življenja

„Vsak čas ima svoje prijeme, svoj način uveljavljanja zahtev. Eno pa nam naj bo skupno — puntarjem 16. stoletja in koroškim Slovincem današnjega dne: trdna vera v pravičnost, enakost in bratstvo. Puntarji so se borili s primitivnim kmečkim orožjem in propadli; nam pa je močnejše in prodornejše orožje zapisana in mednarodno zajamčena pravica člena 7“. Tako je poudaril na proslavi v Globasnici podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovincov dr. Reginald Vospernik, ki je najprej orisal zgodovinsko mesto in pomen kmečkih uporov pred 400 in 500 leti, nato pa spregovoril o današnji stvarnosti na Koroškem, ko se množi hujšaški izpadi in zločinski atentati proti slovenski narodnostni skupnosti.

Polno odgovornost za zastrupljeno atmosfero na Koroškem — je naglasil govornik — nosi tista mlakužna miselnost, ki prepušča stvari tako imenovanemu naravnemu razvoju, dialektičnemu razvoju nemškega nacionalizma, ki dopušča danes prikriti in do sedaj nepreklicani heimatdienstovski poziv na genocid, jutri teptanje slovenske besede in pojutirnejše morda že druge oblike nasilja. Najpovplivnejša politična stranka na Koroškem, namreč Kärntner Heimatdienst, sme nenehno podtikavati koroškim Slovincem izdajstvo domovine ter iredentistične težnje, da tako moralno upraviči svoje pomenčevalne težnje. Toda z vso jasnostjo moramo pribiti, da koroški Slovenci nismo rušili pred in med drugo svetovno vojno ne severnih avstrijskonemških in ne južnih avstrijsko-jugoslovanskih meja, marveč so to storili tisti, ki se jim danes usta cedijo od domovinske zvestobe. „Nacistična grozodejstva so nam še v presvežem spominu, da bi smeli nekdanji rjavosrajčniki in zagovorniki kacetrov in množičnih nasilnih izseljevanj dati nam, ki smo tu doma tisočletje in pol, lekcije o domovinski zvestobi. Koroški Slovenci smo in ostanemo lojalni avstrijski državljani in se k tej državi priznavamo kot integralni del avstrijskega prebivalstva.“

Reči pa moramo, da nam razmere te lojalnosti ne krepijo, je ugotovil podpredsednik NSKS. Nenehni proces pomenčenja zajema vedno večje plasti ljudstva, kljub temu pa širijo nemško-nacionalni bojovniki nesramno laž o slovenizaciji Koroške. To naj goji plamen tako imenovanega prastrahu, kajti domovina je baje nenehno v nevarnosti; ta plamen naj goji sovraštvo in razdvojenost med obema narodoma na Koroškem.

Dr. Vospernik je zavrnil tudi zahteve po ugotavljanju manjšine in menil, da pri slovesnih zadrževanjih o demokratičnosti takega ugotavljanja nikakor ne gre za prodor resnične demokracije. Najogljivejši zagovorniki ugotavljanja so hkrati najodločnejši nasprotniki koroških Slovincov. „Že to dejstvo zadostuje, da koroški Slovenci ne moremo pristati na ugotavljanje v katerikoli obliki, in bodisi v obliki jezikovnega štetja. Zato moramo biti hvaležni Traditionsträgerju inž. Francu Staroucu, ki je pri desetooktobrski proslavi v celovškem Domu glasbe tako jezikovno štetje odklonil kot vprašljivo sredstvo. Ob laslem pa naj to dejstvo odpre oči, da gnilo kompromisarstvo nikogar ne zadovolji, marveč privede tako nespodobno taktiranje samo do novih nasprotij. Vladi se odpira ob vsej odprti problematiki člena 7 samo ena pot: dosledna in pravična ureditev vprašanja na podlagi zares širokogrudne osnove.“

Vindišarje je dr. Vospernik imenoval narod iz vražje kuhinje političnega oportunizma na Koroškem in menil, da služi le kot orodje nemško-nacionalnim krogom, ki pa to orodje v bistvu zaničujejo, kajti: sovražnik ljubi sicer odpadništvo, odpadnika pa zaničuje. Toda kako bi mogli zameriti posameznemu asimilantu narodno-politični oportunizmu, ko pa je vsa manjšinska politika strank zgrajena na oportunizmu. Zgodovina naše dežele je prežeta z razdvojenostjo, s sovraštvom, z zapostavljanjem. Pravljica o mirnem sožitju, ki da ga moti samo peščica ekstremistov na obeh straneh, je pač pravljica — stara in neresnična.

Samo rešitev, ki bo spoštovala ozemlje, kjer so živeli in še živijo Slovenci, je pravična rešitev. Dr. Vospernik je dejal, da danes slovenske Koroške v smislu stoddstotnega slovenskega prebivalstva ni več, obstaja pa strnjeno južnokoroško ozemlje, kjer živijo Slovenci, avtohtoni in ponosni na svojo 1400-letno preteklost. Govornik je menil, da bi koroški Slovenci mogli pristati na manjšinsko-politično ureditev člena 7, kakršno predlaga prof. dr. Veiter, ki je pritril iznašanjem koroških Slovincov v zvezi s teritorialnim principom in poudaril, da je ta princip možna

podlaga za uresničitev člena 7, kot podlaga za oris avtohtonega slovenskega in mešanega področja pa je po mednarodnih manjšinsko-pravnih normah treba vzeti narodnostno stanje iz leta 1900, kar bi pomenilo kontinuiteto treh generacij. Povsod tam bi imeli Slovenci vse pravice, ki izvirajo iz člena 7.

Prepričani smo — je dejal govornik — da bi bil to resen doprinos k pomiritvi v naši deželi. Nihče si ne želi nestrpnosti miru kot koroški Slovenci. Vendar pa ne smemo in ne moremo mirno gledati, če naj bi bil to pokopališki mir. Pravica do življenja v miru in enakopravnosti je osnovna pravica; njej se ne moremo in nečemo odpovedati.

V svoji globoki in utemeljeni zaskrbljenosti pa ne bomo prezrli svetlih potez, ki obetajo našemu občestvu vendarle nadaljnji obstoj, je ugotovil podpredsednik NSKS, ki je naglasil, da niso tako redki tisti v koroškem in avstrijskem kulturno-političnem in gospodarskem življenju, ki so s srcem na naši strani. Posebej je opozoril na pot, ki jo po sinodi hodi na Koroškem katoliška cerkev ter izrazil željo, da bi se nova pot v cerkvenem življenju uveljavila tudi v ognju vsakdanje

prakse ter dajala zgled tudi izvenskveni dejavnosti.

Vseposvobod po svetu doživljajo narodnostne skupnosti renesanso svoje samozvesti. Skupaj z manjšinami nas spremlja zavest, da gre za pravično stvar, za uresničitev slovesno zapisane besede, je dejal dr. Vospernik. Kot zavedni Slovenci in zavedni Avstrijci smemo terjati uresničitev naših pravic, s tem pa sosedu v deželi ne želimo odvzeti nič trohice njegovih pravic.

„Oporo za to samozavest nam naj nudi tudi naša preteklost, naš kmečki upor,“ je svoja izvajanja zaključil predstavnik Narodnega sveta. „Čeprav je v spominu na težke puntarske dni mnogo grenkobe, je vendar v njem tudi kal vstajenja in novega življenja. Ponosni in verni Matija Gubec v nas naj ne zamre, tisti Gubec, ki pravi, da je pravica trda in svoboda sveta stvar, ki se je ne sme omadeževati. Mi, ki živimo v svobodi, prikrajsani sicer za nekatere bistvene narodne pravice, se moramo hvaležno spomniti žrtev naših kmečkih prednikov. Vztrajne in dosledne v našem prepričanju, trdne v naši zavesti, preudarne v naših dejanjih nas naj napravi današnji spomin. Bodimo prepričani, da nam nihče, noben Heimatdienst in nobena dinamiška provokacija, ne more vzeti vere v lastno svetlejšo bodočnost, da noben veter političnega oportunizma ne more ugasiti ognja zvestobe in vere. Gubec je bil pobit z nešteti svojimi kmeti, a njegove ideje so pozneje, mnogo pozneje obrodile sadove. Kajti ideja je močnejša od orožja.“

DNE 25. OKTOBRA V CELOVCU:

Demonstracija za pravice koroških Slovincov

Na proslavi v Globasnici sta spregovorila tudi predstavnika Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovincov, ki sta v slovenskem in nemškem jeziku orisala namen in pomen akcij tega komiteja in še posebej opozorila na demonstracijo, ki jo komite pripravlja za četrtek 25. oktobra v Celovcu.

Solidarnostni komite za pravice koroških Slovincov je nastal na pobudo treh slovenskih mladinskih organizacij ter povezuje danes 24 slovenskih in nemških organizacij in skupin. Predstavnika komiteja sta poudarila, da je mirno sožitje v deželi možno le na podlagi resnične enakopravnosti, dokler pa člen 7 državne pogodbe ni v celoti uresničen, ne more biti govora o mirnem in enakopravnem sožitju. Zato se komite zavzema za čimprejšnjo in popolno izvedbo določil člena 7.

Hkrati pa komite odločno odklanja vsakršno ugotavljanje manjšine kot podlage za izvajanje državne pogodbe ter poudarja, da bi ugotavljanje manjšine pod pogoj, ki so najkasneje od jeseni lanskega leta znani tudi doslej neobveženim, ne pomenilo nič drugega kakor preštevanje tistih Slovincov, ki niso klonili nacionalističnemu pritisku. S tem bi ugotavljanje manjšin naknadno legaliziralo nacionalistični pritisk, hkrati pa zaneslo nacionalno sovraštvo in preprič do zadnje vasi.

S strani komiteja je bilo na proslavi prikazano, kako težko je na Koroškem vsakomur, ki se noče priključiti nemškonacionalističnim krogom. Kot primer je bil naveden koroški slikar nemškega jezika, ki bi moral sodelovati na mednarodni razstavi „Intart“ v Ljubljani, pa mu je bila udeležba v zadnjem trenutku onemogočena, ker se je „držnil“ kot umetnik opozoriti na resnico lanske „koroške jeseni“. In drugi primer nameravana razstava o sodobnih problemih koroških Slovincov, pa jo je prepovedal celovški župan.

Kljub vsemu pa je tudi med nemško govorečimi sodeželani vedno več tistih, ki nočejo več slediti nacionalističnim zvodnikom ter poudarjajo, da člen 7 ni le pravica koroških Slovincov, marveč zadeva in pravica vseh prebivalcev Koroške in Avstrije.

Na demonstraciji v Celovcu dne 25. oktobra bomo slovensko in nemško govoreči deželani skupno demonstrirali

● **ZA IZPOLNITEV ČLENA 7 DRŽAVNE POGODBE**, ker Avstrija še vedno ni izpolnila svojih sprejetih in podpisanih obveznosti do slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Nemškonacionalistične in neofašistične sile se upirajo še tako ozki interpretaciji določil člena 7, vlada in eksekutiva pa jim popuščata. Zahtevamo od vlade takojšnjo in popolno realizacijo vseh obveznosti. Zahtevamo preprečitev nemškonacionalističnega terorja.

● **PROTI VSAKRŠNEMU UGOTAVLJANJU MANJŠINE**, ker je vsakršno preštevanje odveč in samo po sebi le nov napad na slovensko narodnostno skupnost. Na tak podlagi ni rešitve manjšinskega vprašanja in je prizadelet ne bomo priznali nikoli in nikdar. Zahtevamo izvedbo člena 7 na teritorialnem načelu.

● **ZA PRIJATELJSTVO MED NARODI**, ker verujemo v možnost prijateljskega sodelovanja med narodoma na Koroškem. Vendar je to mogoče edino na podlagi popolne enakopravnosti obeh narodnostnih skupin, obeh jezikov in kultur na vseh področjih javnega življenja. Kajti: ljudstvo, ki drugim krati pravice in jih tlačiti, tudi samo ne more biti svobodno.

POŠIROKEM SVETU

KAIRO. — Vojna na Bližnjem vzhodu se nadaljuje z vso grozljivostjo ter dnevno zahteva človeške žrtve na obeh straneh. Posebno velike pa so materialne izgube, saj cenijo, da je bilo na obeh straneh uničenih že na stotine in celo tisoče tankov in letal. Ravno te izgube pa so tudi vzrok, da se obe velesili — Amerika in Sovjetska zveza — vedno bolj vključujeta v spopad s tem, da skrbita za dobavo novega orožja in vojaške opreme. Pri tem zlasti ameriška pomoč Izraelu zavzema velikanski obseg, saj poročevalci navajajo, da prispe vsako minuto novo ameriško letalo v Izrael. Glede te pomoči je seveda treba razlikovati eno: arabske dežele se s pomočjo Sovjetske zveze borijo za osvoboditev svojega po izraelskih četah zasedenega ozemlja, Amerika pa nudi Izraelu pomoč v njegovi napadalni vojni. Medtem sta obe bojujoči se strani spregovorili tudi o pogojih za morebitno premirje. Egipčovski predsednik Sadat je dejal, da bi bile arabske dežele takoj pripravljene prenehati s sovražnostmi, čim bi Izraelske čete zapustile arabska ozemlja. Predsednica izraelske vlade Meir pa je nasprotno izjavila, da je treba arabskim deželam najprej prizadejati vojaški poraz in šele potem bi bilo mogoče govoriti o premirju. V teh izjavah se vsekakor dovolj jasno zrcali, kako ena in druga stran gledata na spor in pod kakšnimi pogoji bi bili pripravljeni, da končata vojno.

OSLO. — Odbor za podelitev Nobelove nagrade za mir je sporočil, da bosta letošnja nagrada za mir prejela ameriški zunanji minister Henry Kissinger in član politbiroja severnovietnamske delavske partije Le Duc Tho. Nagrada sta bila za zasluge, ki sta jih imela pri pogajanjih za prekinitev sovražnosti v Vietnamu.

SANTIAGO. — Profašistični vojaški režim v Čilu nadaljuje z nasiljem nad vsem, kar je demokratičnega in naprednega v državi. Medtem je razmere v Čilu preiskala tudi skupina mednarodnih sodnikov, ki je sporočila, da so odkrili primere množičnih usmrtitev in mučenja jetnikov. Generalni tajnik mednarodnega združenja katoliških pravnikov je posebej navedel, da je vojaška hunta pobijala jetnike, o katerih je pozneje objavila, da so jih ustrelili na begu. Jetnike so pretepali, jim na koži ugašali cigarete ogorke in jih mučili z električnim tokom in vodo.

STRUKOVCI. — Za 250-letnico rojstva Štefana Küzmica, največjega prekmurskega protestantskega pisca in prosvetno kulturnega buditelja je bila v Strukovcih v Prekmurju velika slavnost, na kateri je govoril podpredsednik zveznega izvršnega sveta SFRJ dr. Anton Vrtaša. V svojem govoru se je dotaknil tudi sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo ter poudaril, da v Jugoslaviji ne morejo biti brezbrizni, kako se uresničuje člen 7 avstrijske državne pogodbe, „saj je naša pravica, da kot njeni sodelavci spremljamo njeno izpolnjevanje“.

RIM. — Strokovna organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO) je po končanem zasedanju v Rimu objavila, da so se obrnili na države, naj prispevajo živila v vrednosti 450 milijonov dolarjev, kar pa še vedno ne bo dovolj za potrebe v letu 1975 in 1976. Predsednik FAO je dejal, da zaradi zvišanja svetovnih cen ne bodo mogli kupiti toliko živil, kot bi jih potrebovali za uresničitev svojega programa.

BAKU. — Na 24. mednarodnem vesoljskem kongresu v glavnem mestu Azerbajdžana je profesor Sergej Mandelštam napovedal, da namerava Sovjetska zveza v prihodnjih letih izstreliti vrsto sončnih raket in orbitalnih postaj, ki bodo proučevale sončne erupcije in razne pojave na tem planetu. Te izstrelitve v času, ko bo sonce najbolj aktivno, bodo v okviru nacionalnega programa osvajanja vesolja in programa „interkozmosa“, pri katerem sodelujejo vzhodnoevropske države.

WASHINGTON. — Ameriški podpredsednik Agnew je odstopil, ker je bil obdolžen raznih davčnih malverzacij. Predsednik Nixon je za novega podpredsednika imenoval 60-letnega republikanskega voditelja predstavniškega doma ameriškega kongresa Geralda Forda.

SOFIJA. — Predsednik državnega sveta LR Bolgarije Todor Živkov je predal sorprogi umorjenega čilskega predsednika Allendeja Dimitrovo nagrado, s katero je bil odlikovan za veliko družbeno in politično dejavnost ter za aktivno udeležbo v boju za mir, demokracijo in socialni napredek.

MÜNCHEN. — Na tradicionalni oktobrski ljudski slavnosti v Münchnu so letos dosegli nove rekorde v požrešnosti. Obiskovalci so popili 4,4 milijona vrčkov piva in pospravili skoraj 550.000 pečenih piščancev. Manj kot lani pa so ugotovili tako imenovanih lovcev na spominke, saj je bilo ukradenih „samo“ 100.000 vrčkov.

Veličastna proslava 400-letnice

hrvaško-slovenskega kmečkega upora

Pod pokroviteljstvom predsednika Tita je bila zadnja nedelja v Donji Stubici na Hrvaškem veličastna proslava 400-letnice hrvaško-slovenskega kmečkega upora. Slavnosti so se udeležili najvišji predstavniki Slovenije in Hrvaške ter zastopniki iz ostalih jugoslovanskih republik, navzoča pa je bila tudi delegacija gradiščanskih Hrvatov, ki jo je predsednik Tito po proslavi še posebej sprejel.

V okviru proslave je predsednik

Tito odkril spomenik Matiji Gubcu, delo znanega hrvaškega kiparja Antuna Augustinčiča. Ob tej priložnosti je poudaril, da "ideale, za katere je junaško umrl Matija Gubec in za katere so žrtvovali svoja življenja mnogi sinovi naših narodov, ideale osvoboditve kmeta in osvoboditve človeka nasploh, uresničujemo v naši družbi že tri desetletja". Rezultati, ki so jih pri tem dosegli, so spremenili podobo Jugoslavije, je dejal predsednik Ti-

to. Ta preobrazba pa je toliko pomembnejša, ker so morali izkoreniniti globoke sledove preteklosti in se nenehno soočiti s problemi, ki so še posebej izvirali iz zapletenih mednarodnih političnih in gospodarskih odnosov.

Kmečki punt ni bil navaden upor in se morda v samem izrazu skriva določena zgodovinska krivica, je naglasil predsednik Tito. Pravzaprav je šlo za socialno revolucijo, ki je imela tudi širši odmev v Evropi, revolucijo z določenimi cilji in programom, s težnjami, da bi porušili vso fevdalno ureditev in ustvarili državo, v kateri bodo ljudstvo, kmetje, dobili svoje pravice in v kateri ne bo več izkoriščevalcev in izkoriščanih.

Na veličastnem zborovanju ob 400-letnici hrvaško-slovenskega kmečkega upora je govoril predsednik sabora SR Hrvaške Jakov Blažević. Poudaril je, da skupen boj hrvaških in slovenskih kmetov pred 400 leti na tem malem območju, a tedaj velikem bojišču proti zatiranju, fevdalnemu nasilju in mračnjastvu ni bil zaman. "Plodno in živo seme tega boja se je ohranilo, globoko vzkilo in stalo je raslo, v osvobodilnem boju in veliki ljudski revoluciji pa je visoko pognalo in obrodilo veličasten sad."

TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV

Klage politischer Natur!

Herr Josef Feldner, seines Zeichens Postler und Obmann des Heimatdienstes, jener Organisation, die Kärnten vor der "Slowenisierung" und der "akuten Gefahr", die aus dem Süden "droht", schützen muß, führt nun Krieg gegen jene Kärntner, die sich dem Denken und Handeln jener nationalistischen Kreise und Verbände nicht anschließen, die falschverstandene Tradition betreiben und in ihrer Hysterie jeden Oktober die Krallen des bösen Feindes über die Karawanken greifen sehen. Er führt Klage gegen Kritiker, vielleicht in der falschen Hoffnung, diese Leute damit mundtot zu machen.

Gnade Gott dem, der es wagt festzustellen, daß der Heimatdienst von heute noch nichts für Kärnten geleistet hat, daß er und seine Verbände krank erscheinen, etwa vergleichbar mit einem Krebsgeschwür. Dieser Heimatdienst, von dem ich nur immer wieder sagen kann, daß ich ihn nicht als den Heimatdienst von 1920 anerkenne und daher ablehne, hat bis jetzt auch keinerlei positive Beiträge geleistet, das Volksgruppenproblem zufriedenstellend zu lösen.

Es ist klar, daß man in Kärnten kein Freund der Slowenen sein darf, daß man erst ein "echter" Kärntner ist, wenn man hier, selbst gegen seine Überzeugung, mit den Wölfen heult und sein Hemd immer nach dem Wind hängt. Man fühlt sich schnell angegriffen beim Kärntner Heimatdienst, weil man es gewohnt ist, bei wehrhüchert und als der große Beschützer Kärntens, jetzt und in Ewig-

keit, angehimmelt zu werden, diverse Referate und Ansprachen bei üblichen Feiern aber weder etwas von Versöhnung zeigen, noch dem Gedanken eines Vereinten Europas und dem Frieden unter den Völkern dienen!

Und ich sage es noch einmal, daß ich in diesen Organisationen nichts sehe, was dem Lande Kärnten dienlich wäre! Was nun die Klage des Herrn Feldner betrifft, die er gegen mich und die slowenische Zeitung "Vestnik" eingereicht hat, so glaube ich, daß sie rein politischer Natur ist.

Herbert Guttenbrunner
Köttmannsdorf

Avstrija je svojevrsten primer neizpolnjevanja prevzetih obveznosti

Letos junija je minilo 50 let, odkar je bila med Avstrijo in takratno kraljevino SHS podpisana pogodba, znana pod imenom arhivski sporazum. V tej pogodbi je prevzela Avstrija obveznost, da bo izročila Jugoslaviji kulturne dobrine in predvsem arhive, kar vse je ostalo na njenem ozemlju kot posledica dominacije stare monarhije nad jugoslovanskimi pokrajinami.

Medtem ko je Avstrija tovrstne obveznosti napram drugim nasledstvenim državam že davno izpolnila, je napram Jugoslaviji še vedno dolžna. In ne samo to: starim kulturnim dobrinam in arhivom so se pridružili še kulturni predmeti, ki so jih med nemško okupacijo Jugoslavije med drugo svetovno vojno naropali v Jugoslaviji ter prenesli v Avstrijo. Tudi teh predmetov doslej Avstrija ni v celoti vrnila Jugoslaviji.

Leta 1958 sta Avstrija in Jugoslavija podpisali sporazum, ki določa, da je treba arhivski sporazum iz leta 1923 izvesti, delo pri kulturnih restitucijah pa dokončati. Vendar pa se Avstrija tudi tega sporazuma ni držala in je nasprotno v določenih avstrijskih krogih nastala kampanja, ki je zahtevala, da naj jugoslovanske zahteve odklonijo. Tako je na dunajskih pogajanjih leta 1961 prišlo do konkretne diskusije le o jugoslovanskih zahtevah glede vrnitve kulturnih predmetov, vendar je tudi ta načelni sklep vse do danes ostal neuresničen. Kar pa se tiče zahtev na podlagi arhivskega sporazuma iz leta 1923, je avstrijska stran sploh odklonila, da bi razpravljala o konkretnih zahtevah Jugoslavije. Pri tem

stališču vztraja Avstrija v bistvu še danes.

To so v kratkih povzetkih glavne ugotovitve, ki jih vsebuje odprto pismo, ki so ga sprejeli zgodovinarji in arhivarji Jugoslavije, da bi domačo in mednarodno javnost opozorili na dejstvo, kako Avstrija "spoštuje" svoje mednarodne obveznosti. "Zgodovina neizvajanja arhivskega sporazuma iz leta 1923, potrjenega s protokolom iz leta 1958, pomeni svojevrsten primer neizpolnjevanja prevzetih obveznosti," je poudarjeno v odprtem pismu, ki so ga jugoslovanski zgodovinarji in arhivarji natisnili tudi v francoščini in ruščini ter ga namestijo poslati tudi mednarodnemu svetu arhivarjev v Parizu.

Tako bo mednarodna javnost tudi na primeru avstrijsko-jugoslovanskega arhivskega sporazuma spoznala, da Avstrija nikakor ni tista pravna in pogodbeno-verodostojna država, kot kakršna se rada ponša, marveč je nasprotno država, kateri so malo mar obveznosti iz mednarodnih sporazumov in ki z naravnost izživalno predrznostjo krši mednarodne pogodbe. Odgovor avstrijskih krogov na jugoslovanske zahteve po izročitvi arhivov, češ "ne damo vam arhivov, ker boste potem ponarejali zgodovino...", je vsekakor klasičen primer herrenvolkovske prepotence, ki je navdihovala nekdanje in navdihuje očitno tudi še tiste današnje avstrijske zgodovinarje, ki mislijo, da si zgodovino lahko prikroji po svojem nacionalističnem okusu. Primer koroškega zgodovinopisja je v tem oziru dovolj govorljiv.

Solidarnost manjšin

Predstavniki madžarske in italijanske narodnosti v SR Sloveniji so na skupnem posvetovanju razpravljali o določitvi nove republiške ustave glede položaja in vloge narodnostnih skupnosti. Skupno so ugotovili, da so v osnutku ustave zagotovljene široke pravice obema narodnostnima skupnostima za njun vsestranski razvoj in napredek.

Hkrati so predstavniki madžarske in italijanske narodnostne skupnosti poudarili, da pripadniki slovenske in hrvaške narodnosti v Avstriji nimajo zagotovljenih pravic, ki jim pripadajo na podlagi avstrijskih zakonov in še posebno na podlagi avstrijske državne pogodbe; zlasti v zadnjem času pa so izpostavljeni nasilju in provokacijam, kar povzroča vzdruženje nacionalne nestrpnosti.

Zato pripadniki madžarske in italijanske narodnosti v SR Sloveniji — kakor je rečeno v njihovi skupni izjavi — zahtevajo, da bo omogočeno svobodno življenje slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, hkrati pa tudi mirno sožitje med narodi in narodnostmi.

„Kulturni molk“ na Koroškem

V Ljubljani se trenutno vrstijo najrazličnejše prireditve kulturno-umetniških tednov „Alpe-Jadran“, kjer sodelujejo skupine in posamezniki iz Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine. Poseben dogodek v okviru teh tednov je nedvomno umetniška razstava „Intart“, ki pa je — vsaj

kar se tiče Koroške — povezana tudi z neljubim dogodkom.

Med umetniki, ki naj bi na razstavi predstavljali Koroško, je bil tudi akademski slikar Hans Piccottini iz Beljaka. Kot svoj prispevek za razstavo je izbral dve sliki, nastali na podlagi lanskoletnih pogromov na dvojezične krajevne napise — sliki, o katerih umetnik sam pravi, da „nedvoumno kaže, da sem se, ne da bi se poslužil gesla ‚krajevna tabla‘, v polni meri izrekel za pravice slovenske manjšine na Koroškem in da za svoj aktivni prispevek k problemu in moje tozadavne raziskave politično sam odgovarjam“.

Toda za tiste, ki so na Koroškem odločilni, Piccottinijev prispevek za razstavo v Ljubljani ni bil sprejemljiv — ker Koroško umetnostno društvo oziroma njegov za razstavo Intart imenovani komisar Gisbert Hoke nista mogla prevzeti „politične odgovornosti“. Tik pred otvoritvijo razstave je namreč Piccottini dobil obvestilo, da s tema slikama ne more nastopiti v Ljubljani.

Ta dogodek kaže, da očitno tudi v kulturni politiki Koroške dobivajo čedalje večji vpliv sile, ki bi hotele prisiliti k molku vse tiste, ki se upajo obsoditi zlorabo domovinskih čustev za nacionalistično gonjo proti Slovincem ter se zavzeti za mirno in enakopravno sožitje obeh narodov v deželi. Tukaj molčati — pravi slikar Piccottini — oz. umetniško ali kjerkoli sicer delati tako, kakor da se politično nič ne bi zgodilo, je kulturnopolitično skrajno neodgovorno, z ozirom na politiko sporazumevanja in rešitve problema pa destruktivno in neprikladno.

TO NE SVETINA

199

UKANA

TRETA KNJIGA

Orlov je spet začel:

„Vse razumem razen ljudi, ki napravijo ženski takšne težave in sramoto.“

Sunkovito se je obrnila k njemu.

„Sramoto, Orlov? Ti pa zelo čudno pojmuješ materinstvo. Srečna sem, četudi bi morala takoj umreti.“

„Srečna, ker si noseča? Pa zagotovo veš, s kom si?“

Njen pogled ga je zadel kot strelo.

„Nesramen si, Orlov. Kakršen si bil, tak ostaneš.“

Prenesel je njen pogled in neprizadeto nadaljeval:

„Ne bi ti smel povedati, toda prav je, da veš. Govorijo, da si noseča z Vojkom.“

Zadovoljen je ugotavljal, da jo je hudo prizadel, tako prizadel, da nekaj časa ni prišla do besede.

„To je zlobno in nesramno,“ je dejala užaljeno. „Z Vojkom sva prijatelja... Orlov, ti tega ne moreš razumeti. On ni tak kakor ti, ki ne poznaš obzirov, če gre za tvojo korist. On ve, kaj je prijateljstvo. To je včasih več kakor ljubezen.“

„Ne bodi krivična do ljudi. Spala sta skupaj, sam sem večkrat videl ponoči, kako si ga v spanju objemala. Tega ne moreš utajiti. Kar oglej si ga, saj ne prikriva, da je zaljubljen vate. No, kakšen pa sem v tvojih očeh, mi zdaj lahko poveš. Zvečer boš odšla in kdo ve, če se bova še kdaj srečala.“

Nekaj časa ga je opazovala z jeznimi očmi in rdečico na obrazu, kot bi premišljevala, če lahko tvega, poltej pa se je utrgalo iz nje:

„Vse prej si kot komunist! In vse kaj drugega kot človek! Rad bi se nekam povzpел, gospodoval bi rad ljudem. Imaš dvojno moralo: zase in za druge. Kolikor jemlješ tveganje in dolžnosti na svoj hrbet, delaš to zaradi tega, da bi priplezal vsaj do tam, kjer bi bile tvoje pravice nenadzorovane in neomejene. Prepričana sem, da se boš povzpел, morda celo više, kot si misliš. Toda Orlov, nekaj mi pravi, da boš tudi strmoglavil. V tvojem načrtu nekaj ni povsem logično. Ne ocenjuješ realno sil, s katerimi se spopadaš. Previsoko ceniš same sebe in svoje sposobnosti. Nimaš srca! Ko bi ga lahko nadomestil vsaj z razumom, pa ga ne moreš! Zato boš uspeval, dokler ne boš stopil na mino, kakor pravi Marko. Tako! Zdaj si izvedel vse, kaj mislim o tebi.“

Njeno govorjenje ga je zadelo v živo. Vendar mu je bilo nekako všeč, da ga mrcvari, kot ni bil vajen.

„Dobro si me razgalila. Če pa že znaš prodreti v posameznika, celote ne poznaš. Nikar ne misli, da bo družba takšna, kakor pridigata Pajk in Vojko in kot si misli Primož! To so bolni idealisti. Taka družba bi bila raj. Za raj pa nismo zreli. Že zdaj potrebujejo ljudi mojega kova, in potrebovali jih bodo še bolj. Močne posameznike, ki so pripravljeni, ne da bi preveč razmišljali, izvajati sklepe tistih, ki so na vrhu. Razni Pajki pa jim bodo kmalu odveč. Zdaj, ko je treba žrtvovati glave, so dobrodošli. Toda napočil bo čas za ljudi brez pomislekov, čas za izvajalce.“

Če preživimo vojno — za kar bom storil vse, kar se da — potem, Ana, ti bo nekoč žal, da si odrinila Orlova kot ničvredno smet, ker je prišel iz tovarne in ne iz šolskih klopi. Žal ti bo tudi, da si se obesila na človeka, ki vrta in vrta vase in misli, da bo rešil svet. Ta še sebi ne bo znal

ustvariti spodobnega življenja, nikar da bi zadovoljil tako zahtevno in vsega dobrega vajeno žensko, kot si ti.“

„Zelo se motiš, Orlov. Kar mi je včasih pomenilo veliko, mi danes ne pomeni nič, in obratno. Zdi se mi, da bo svet drugačen kot misliš ti. Če pa naj bi bil tak, ne vem, zakaj mnogi ljudje dajejo zanj svoja življenja. Midva ne sodiva vkup, dva svetova sva. Sreča za oba, da se v bistvu nisva nikoli poznala, ker bi se sicer še težje prenašala!“

Orlov je mislil še nekaj reči — tedaj pa se je na stezi, ki je držala čez senošet, prikazala kolona. Dvignil je daljnogled, Ana pa je nestrpnost vprašala:

„Kdo je, tovariš Orlov?“

Bili so trije možje. Hodili so nekaj metrov drug za drugim, zadnji je nosil roko v belem zavoju. Pravzaprav so se vlekli kot pretepeni. Sredi senošeti so se ustavili in gledali proti cerkvi.

„Kdo je?“ je spet vprašala.

„Kdo naj bi bil? Oni so, hudiči, tvoji ljubljenci... Ne pravi zaman pregovor, da kopriva ne pozebe... Toda Poljaka ni med njimi,“ je dejal Orlov že bolj osuplo in žalostno. Največ mu je bilo do njega, saj je bil prišel v Gorenjski odred in sta šla večkrat skupaj minirat progo.

„Na, naglej se jih!“ ji je porinil v roke daljnogled.

Razpoka, ki je nastala v temačnem nebu, se je razširila, sonce je lilo v pokrajino in razsvetlilo njeno srce. Solze sreče so se ji usule po licih in pregnale temo in skrb, čeprav le do naslednjega dne...

„O ženske, ženske!“ je zavistno zamrmral Orlov in si mislil: „Dobro, da nismo izgubili šarca in še treh pušk povrh.“ Na glas pa je rekel: „Daj, pokaži se jim, da ne bodo omagali tik pred ciljem.“

Pomagal ji je, da je zlezla na cerkveni zid.

„Ohej!“ je zavpila, slekla jopico in pomahala z njo.

„Vroča jesen na Koroškem“ še naprej rodi svoje zle sadove

Ce naredimo bilanco protislovenskih izpadov v dobi od lanskeletnih pogromov pa do danes, moramo na žalost ugotoviti, da se je položaj na Koroškem občutno poslabšal. Razstrelitev partizanskega spomenika na Robežu, bombni atentat na sedež Zveze slovenskih organizacij v Celovcu, skrunitev partizanskega spomenika v Kotmarji vasi in fizični napadi na posamezne zavedne Slovence so posledica popuščanja oblasti napram velikomemskim silam, katerim vedno bolj raste greben.

Zadnje čase slišimo s te strani vedno bolj pogosto glasove, ki izražajo dvome o zvestobi koroških Slovencev do države in domovine. Prav ljudje, ki to trdijo, pa so najmanj poklicani, da o tem sodijo, saj so v najtežji dobi avstrijske oblasti trdijo, da so bile akcije proti koroškim Slovencem delo posameznikov in ne izdali Hitlerju. Čeprav nikov ali alkoholiziranih ljudi, ne morejo zabrisati resnice, da so ta

dogajanja nujni sadovi dolgoletne hujšakaške gonje nemškonacionalističnih organizacij, ki predstavljajo danes nevarne simptome neonacizma, ki ne ogroža samo mirno sožitje v deželi, marveč ves demokratični red v Avstriji.

Neonacističnim silam v Avstriji je za njih temne namene neobhodno potrebna napetost, zato jo tudi stalno podpihujejo. Ne čudimo se torej, zakaj so nekateri koroški časopisi

malali hudiča na steno in napovedovali vročo jesen. Volkszeitung je celo napovedala razstrelitev partizanskega spomenika, ki naj bi ga koroški Slovenci sami razstrelili, da bi tako imeli vzrok razstreliti brambovskega ob krškem mostu. Partizanski spomenik na Robežu je bil dejansko razstreljen in Selani so tudi poskrbeli za izsleditev atentatorjev — znanih „tafelstirmerjev“ iz lanske jeseni, tako da policija tokrat ni mogla več govoriti o „neznanih storilcih“, kakor se je to dogajalo pri vseh drugih protislovenskih napadih.

Ena zadnjih akcij, ki je bila prav tako naperjena proti sožitju obeh narodnosti na Koroškem, je bila izvedena v noči od petka na soboto v Borovljah, kjer so „neznani storilci“ na poslopju uprave tiskarne Drava premazali dvojezični napis z belo ter vrata slovenske posojilnice popicali z rumeno barvo.

Napadi na dvojezične napise so na Koroškem že vsakdanost, ki spada h koroški stvarnosti. Večkrat smo tudi že slišali očitke, da smo koroški Slovenci sami krivi, da imamo tako malo dvojezičnih napisov, ker se jih ne poslužujemo. Resnica je seveda drugačna, saj smatrajo prav ti krogi, ki nam to očitajo, namestitev dvojezičnih napisov kot ogrožanje Koroške domovine.

Prejšnji teden se je v vasi Svatne nad Št. Jakobom v Rožu pojavila dvojezična krajevna napisna tabla z napisom „Schlatten — Svatne“. Krajevni napis je imel podobno obliko, kot so jo imele uradne dvojezične krajevne napisne table pred letom dni. Čeprav je zakon o dvojezičnih napisih vedno veljaven, so žandarji napisno tablo še isti dan odstranili, češ da ni uradna, temveč privatna.

Naj razni koroški pisuni še tako zagotavljajo v svojem tisku, da so koroški Slovenci enakopravni državljani, jim tega ne bo nihče odvzel, ker so dejstva popolnoma drugačna. Med besedami in dejanji reži žal še globok prepad.

Št. Jakob v Rožu

Pred nedavnim so v Št. Jakobu v Rožu odprli podružnico boroveljske „Volksbanke“. Slovesnosti so se med številnimi častnimi gosti udeležili tudi predstavniki domače slovenske kreditne zadruga in slovenske narodnostne skupnosti.

Čeprav je otvoritvena slovesnost bila skrbno pripravljena, jo je motilo dejstvo, da nihče niti z besedico ni omenil Slovencev, ki so avtohtono ljudstvo tega ozemlja. Ta „pozabljivost“ je sploh simptomatična za golove kroge na Koroškem, ki se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da na Koroškem več kot tisoč let živita dve narodnosti. Za nas, ki povsod poudarjamo sožitje med obema narodnostima, je tako zadržanje nerazumljivo in nelaktno. Nekoliko več strpnosti bi tudi na nasprotni strani pričakovali.

Železna Kapla

V sredo 3. oktobra smo v Železni Kapli spremili k zadnjemu počitku komaj 57-letnega Matevža Urbančiča, po domače Šeinovega očeta. Številna udeležba žalnih gostov je bila prepričljiv dokaz, kako je bil Matevž spoštovan v bližnji in daljni okolici. Po poklicu je bil gorski kmet. Na svoji kmetiji je vzgojil štiri sinove v zveste pripadnike slovenske narodnostne skupnosti. Svojo vztrajnost in požrtvovalnost je pokojni pokazal predvsem v svojih zadnjih letih, ko je bolehal na srcu, in se je moral večkrat zateči v klimatično ugodnejša stanovanja, od koder je vodil svoje posestvo.

Kmet Matevž Urbančič je že v svoji rani mladosti spoznal, da sta kmet in delavec najozja in nujna zaveznika v boju za svoje pravice. Že zgodaj pred drugo svetovno vojno se je neposredno vključil v delavsko gibanje in kot antifašist delal organizirano proti vojni in izkoriščanju delovnih ljudi po nemški gosposki. Grajščakov ni maral. To prepričanje ga je privedlo tudi v vrste partizanskih borcev, katerim se je priključil še spomladi 1943. leta.

V zgodovini protifašistične borbe na Koroškem je o Šeinovi hiši zapisano sledeče: „Vsa družina je v prvih spomladanskih dneh 1944 živela pollegalno življenje. Pisali so se Urbančič. Mati Angela je v taborišču Fürstenberg umrla januarja 1945, oče Matija pa v celovski bolnici, kamor so ga ranjenega prepeljali iz partizanske postojanke „Neže“ v Beli. Stric Franci je bil znan socialist in načitan

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Miha Baumgartner

PETINSEDEMESELETNIK

Pred 75 leti je pri Primku v Gorinčičah pri Št. Jakobu v Rožu zagledal luč sveta Miha Baumgartner. Ob svojem življenjskem prazniku se lahko z zadovoljstvom ozre na preživeta desetletja, ki jih je v glavnem posvetil svojemu dragemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem. Njegovo življenje je bilo en sam boj za pravice svojega ljudstva. Bil je neke vrste puntar, ki kljub svoji skromnosti, ki ga odlikuje, nikoli ni klonil. V svojih mlajših letih je bil navdušen prosvetaš. Zelo je ljubil polje, ki ga je preživljalo in naravo, zlasti gore, katere je v družbi svojih soustnikov rad obiskoval ter meril svojo moči v zahodnem ostenju Petelina.

Ko je bila leta 1938 Avstrija priključena k fašistični Nemčiji, se je za koroške Slovence začelo težko življenje. Leta 1942 so jih mnogo izselili v Nemčijo, med njimi tudi Primkovo družino s še nedoraslimi otroci in babico. Hesselberg, Schwarzenberg, Frauenaurach, Stuttgart so bile postaje križevnega pota v pregnanstvu. Po zlomu Hitlerjeve Nemčije so se srečno vrnili domov. Miha se je z dušo in telesom posvetil šentjakobski posojilnici, kateri je predsedoval nad dve desetletji. Kljub težkemu udarcu, ko je pred leti zgubil v prometni nesreči ženo in kljub težki bolezni, ki ga je pred leti nadlegovala, je Miha še danes delaven in ves predan narodni stvari.

Miha Baumgartner je v boju za pravice slovenskega ljudstva na Koroškem stal vedno neustrašeno v sprednjih vrstah ter vztrajno sodeloval v prizadevanjih za naše narodno in kulturno uveljavljanje. Svoje čestitke izrekamo z iskreno željo, da bi še naprej oplajal naša skupna prizadevanja v korist slovenske skupnosti na Koroškem.

Človek. Veliko je hodil po svetu in se mnogo naučil. Ko se je po vojni vrnil iz nemškega taborišča, je umrl v celovski bolnišnici. Matijin sin Franci je bil ubit v Dachau. Hčerko Klara je policija 21. februarja 1944 na domu težko obostrelila v roko, ko je šla pokladat živini. Dne 13. februarja 1945 se je priključila partizanom. Njen mož Jaka je prišel iz nemške vojske na dopust in takoj odšel v partizane. Pet Šeinovih je bilo v partizanih. Od Šeinove družine so štirje preživeli vojno, pet pa jih je padlo v partizanih ali umrlo v nemških taboriščih.

Ob krsto pokojnega Matevža Urbančiča je Zveza kor. partizanov na predvečer pogreba položila venec z rdečimi nageljni. Pogreba se je udeležil predsednik ZKP Karl Prusnik - Gašper, ki je bil s pokojnim Matevžem skupno v partizanih. Pokojnika bomo ohranili v častnem spominu, otrokom in ženi pa izrekamo naše globoko sožalje.

Vrba ob Vrbskem jezeru

Novo šolsko leto se je začelo in s tem tudi razne težave v zvezi s slovenskim šolskim poukom v šoli. V zvezku za sporočilo staršev (Mitteilungsheft) sem mojega sina, ki obiskuje glavno šolo v Vrbi, pravočasno prijavil k slovenskemu pouku. Bil sem mnenja, da je s tem moja dolžnost tozadevno opravljena in da bo vse drugo šlo svojo pravo pot. Čakal sem do 25. septembra in moj sin mi še ni mogel povedati, kdaj in kako se bo pričel pouk za slovenske otroke. Začel sem se zanimati pri drugih starših, ki so prijavili svoje otroke k slovenskemu pouku in zvedel, da tudi le-ti niso prav vedeli kako in kaj. Otroci so bili prepuščeni samim sebi, tako da so se morali sami zanimati zaradi pouka. Šele ko sem ravnatelju šole poslal priporočeno pismo, se je zadeva uredila. Verjetno so računali s tem, da se bodo nekateri otroci premislili ali pozabili na pouk, da bi jih tako bilo manj. Nekateri otroci so po naravi bolj mehki in se ne upajo uveljaviti, ker se bojijo posledic.

Pričakovali smo, da bomo občani naše nove velike občine uživali tisto enakopravnost, ki so nam jo v letskih socialističnih stranke obljubljali pred občinskimi volitvami, v katerih je med drugim pisalo sledeče: „Katera stranka je garant, da bodo težnje Slovencev, ki živijo na tem ozemlju,

zastopane tudi v občini? To je stranaka, ki se je že večkrat zavzela za pravice Slovencev.“

V glavni šoli v Vrbi učijo ali so ravnatelji tudi osebe, ki so zastopane v občinskem svetu. Žalostno je, da moramo na našo enakopravnost opozarjati s priporočenim pismom, pred volitvami pa so se tako širokoustili z njo, ko je šlo za glasove in stolčke. Do prihodnjih volitev bomo budno spremljali dogajanja v občini.

Janez Lesjak

ČESTITAMO!

Prejšnji teden je koroški deželni glavar Hans Sima v prostorih deželne vlade predal številnim osebam dekrete o podelitvi častnih naslovov in častnih odličij.

Med odlikovanimi sta tudi dva naša rojaka. Učitelj glavne šole v Sinči vasi Mirko Srienec je prejel dekret o imenovanju za šolskega svetnika, monter avstrijskega podjetja AEG-Telefunken, Junij Pasterk, znan prosvetaš v Železni Kapli, pa je bil odlikovan s koroškim častnim križcem, ker je letos januarja svojemu delovnemu tovarišu rešil življenje. Učitelju Mirku Srienecu in monterju Juriju Pasterku iskreno čestitamo!

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Zagledali so jo in odgovorili. Potem je bil njihov korak lažji, prožnejši in hitrejši.

Z Orlovom sta jim odšla naproti na sedlo, kjer se je pričenovala vas.

Toplo jesensko sonce je razkrilo valove meglenega morja in belino snegov na gorah, ki jih je veter odgrinjal, da so bile videti kot obljubljeni svetovi.

Iz skednja je navrela četa. Kot mravljinca na pomladansko sonce so se borci usuli ven. Izvedeli so, da se diverzanti vračajo, pa so jih čakali, kot se spodobi čakati ljudi, ki so bili že zapisani smrti.

Komandir Sali je diverzante objel vsakega posebej. V njihovih očeh je bilo nekaj trpkoga, ostrega; vendar je žarel v njih plamen, močnejši od ognja, jekla in smrti.

Ko pa je Orlov vprašal, kaj je s Poljakom, so molče sklonili glave. To je pomenilo, da je spet odšel eden najboljših na pot, od koder ni vrnitve...

23

Znočilo se je že, ko so zagledali samotne luči Travnikarjeve domačije in za njo temni hrbet Jelovice, nad katerim so se bleščale zvezde, medtem ko se je dolina še vedno skrivala pod megleno ponjavo. Pes pri hiši je začel lajati. Nato so luči ugasnile in domačija se je potuhnila v mrak mesečine.

„Ej, stari Travnikar je lisjak! Ne bodo ga presenetili ne ti ne oni,“ je dejal Vojko, ki je vodil.

Kmalu zatem so potrkali na vrata. Pes je norel pri hlevu in tekal ob žici sem in tja, dokler ga France ni poklical po imenu. Šele ko je postal pasji glas prijaznejši, se je oglasil gospodar:

„Kdo pa je?“

„Travnikar, mi smo!“ je odgovoril Vojko.

„Glej jih hudičkov, pa kar ponoči,“ je veselo dejal Travnikar, in že je zaropotal zapah in vrata so se odprla.

„Ali je tudi naš tu?“

„Seveda je!“

„Kje si, Francelj? To te bo mama vesela. Vso noč ni spala. Izvedeli smo, da napadate v dolini O, križana goral Pa Primož in Ana sta tudi tu,“ se ni mogel načuditi mož.

Šli so v izbo.

Mama in Tinka sta planili k Francetu. Objel ju je, drugi pa so zlagali orožje in opremo k peči.

„Travnikar, od kdaj pa pri vaši hiši hodite spat tako zgodaj? Ali pa se tako bojiš, da letiš v bunker, še preden pes zalaja?“ ga je podražil Vojko.

„Fantje, vi ste brigada, jaz pa sem sam. Borim se lahko samo z zvijačo. Luč ugasim takoj, ko Tacek zalaja, ponoči pa tujim ljudem ne odpiramo. Eh, kar vas ni bilo, so me nekajkrat prišli pogledat Nemci. Seveda, podnevi. Pa sem jim povedal nekaj frontnih zgodb iz Galicije in jim postavil zelenko, kruha in zaseke na mizo. Prav dobro smo se pogovorili, pa so šli. Saj so bili razumni fantje.

Daj, mama, šunke na mizo pa mošta in vsakemu kozarček žganja!“ je zaklical ženi. „Ne veste, kako dobrega sem skuhal iz češenj!“

Ko je mati nosila na mizo, jih je Travnikar ogledoval in kimal:

„Presneto ste klavrnili! Kateri pes pa te je šavnil?“ se je motovilil okoli Vojka, ki so mu bile žice strgale hlače in bluzo, in je bil opraskan po obrazu.

„Žična ovira, Travnikar! Saj veš, kako se napadajo okopi, kajne?“

„Seveda vem.“ Potem je pogledal Ano in rekel: „Vsi ste nekam shujšani, ti pa si se nekoliko spremenila. Pa v civilu si! Greš mar na dopust?“

„Seveda, Travnikar, na dopust gre; saj je najbolje, da ti kar povemo, kaj nas je prineslo. Tebi bi jo radi izročili v varstvo, če si tako dober,“ je rekel Vojko.

„Saj jo boste vzeli, ali ne?“ se je France obrnil k očetu in materi.

„Seveda jo bomo, koga pa še nismo! Naša hiša je odprta za vse, ki imajo zvezdo na kapu.“

Primožu je bilo malce nerodno, ko je Vojko po kominarsko povedal, kaj je z Ano, in dal Travnikarju v roke brigadno dovolilnico.

Stari Travnikar se je dobrovoljno zasmeljal, rekoč: „Presenečate me. Vedno sem mislil, da znate ljudi samo spravljati s sveta, zdaj pa vidim, da jih znate spravljati tudi na svet. To mi je mnogo bolj všeč.“

Obrnil se je k materi in dejal: „Slišiš, mama, zibali bomo. Spet se bo razlegel jok okoli voglov. To bo lepo za nas, saj smo že navajeni.“

„Osem jih je bilo, zdaj pa so živi le še trije,“ je žalostno dodala mama, ko jim je prinesla na mizo še pehar orehov in hrušk.

Čeprav so bili zaspani, niso mogli ugnati moža. Vse je hotel vedeti: kod so hodili, kje in kako so se bojevali. Zelo je bil ponosen na sina, ki je imel dve politdelegatski zvezdi na rokavu.

„Pazite nanj! Ta je zadnji, ki je za delo... Ta bo prevzel našo domačijo in obdržal zemljo, ki jo je izkrailo nekaj radov.“

Utrujeni so potem popadali kar po klopih in zaspali. Tinka pa je peljala Ano v „zgomotno hišo“, v kamro. Soba je dišala po jabolkah, postelja pa po lanenem platnu. Ani so se zbudili spomini, kako je bilo pred letom dni. Kaj vse je medtem doživela! Mnogo več kot poprej vse življenje...

ZDRUŽIMO SE V BORBI ZA NAŠE PRAVICE!

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa tisto, kar je zapisano v Ruf der Heimat pred tremi leti: za slovenski narod na Koroškem ni prostora!

To so dejstva, je poudaril dr. Franci Zwitter, in je vsaka druga interpretacija nemogoča. Če bi nemški nacionalizem v resnici šlo za mejo in domovino, kakor to vedno trdijo, bi se parola vendar morala glasiti 'Koroška avstrijska, svobodna in nedeljena' in če bi jim šlo, kakor tudi licemerno poudarjajo, za mirno sožitje, potem bi se morali zavzemati za 'Koroško dveh narodov'.

„Za tako Koroško v svobodni, neodvisni in nevtralniji Avstriji pa smo tudi koroški Slovenci, saj ne zahtevamo ničesar drugega, kakor da se prizna naš obstoj in se nam dajo na naši podedovani domači zemlji pravice, ki nam gredo. Zato ob proslavi kmečkih puntov opozarjamo na potrebo, da mora biti na Koroškem polnopravno mesto tudi za našega človeka. Koroški Slovenci ne zahtevamo nobene 'Slovenske Koroške', pač pa želimo Koroško, v kateri bi živel oba naroda v polnopravnosti, v miru in skupnem prizadevanju za utrditev in krepitev demokracije. Koroški Slovenci pa tudi ne zahtevamo privilegijev, ampak samo to, da bi na svoji podedovani domači zemlji lahko svobodno in neovirano uživali pravice, ki nam gredo. To je stara pravda, ki se vleče od kmečkih puntov preko vseh revolucionarnih obdobij in zlasti preko partizanske borbe do današnjih dni.“

Predsednik ZSO je v svojem govoru potem odločno zavrnil kakršnokoli obliko ugotavljanja manjšine ter poudaril: Za ljudi, ki zahtevajo iztrebitve slovenskega naroda, ki priznavajo le nemško Koroško, je zahteva po ugotavljanju vendar samo zahteva po miniranju sleherne pravice. Obljube priznavanja in dodelitve takih pravic na osnovi ugotavljanja v danih razmerah po stoletnem tlačenju, po delitvi naše ljudstva na devet različnih jezičnih kategorij, po vsakodnevnih grožnjah in po poznanih pogromih na naše pravice, po dejanskih atentatih in imetje in življenje naših ljudi, ne pomenijo proženja roke sprave, marveč jasno vojno napoved.

„Če je tako ugotavljanje za nemške nacionaliste pogoj za priznanje pravic, je za nas kakršna koli vsilitev takega ugotavljanja nesprejemljiv ultimatum, ki ga absolutno odklanjamo kot način reševanja življenjskih vprašanj, kajti taka oblika reševanja pod pritiskom groženj in atentatov ne pomeni nič drugega kot pričetek uresničitve leta 1970 v 'Ruf der Heimat' napovedane narodnostne politike s ciljem čimprejšnje iztrebitve naše narodnostne skupnosti in izpolnitve poznane

sti, če nas kdo po stoletja dolgem zapostavljanju ter po 50- in 20-letnem odreknanju tudi mednarodno zajamčenih pravic misli najprej prešteti in nam potem na osnovi tako dosežene številk deliti miloščine. Koroški Slovenci nismo številk, smo ljudje, ki kakor vsi ponižani in razžaljeni zahtevamo človekove pravice in se zanje borimo.“

Kakor nismo želeli „vroče jeseni“ in je tudi nismo zakrivali mi, je dejal predsednik ZSO, tako tudi ne želimo zaostrojitve položaja. Če pa nam oblast hoče pod preltvezo poznejše podelitve pravic vsiliti nesprejemljivo obliko reševanja, ji ne bomo nasledili, kakor so ji nasledili kmetje v času kmečkih uporov. Koroški Slovenci smo za mirno rešitev in jo želimo tudi z oblastjo iskati skupno, vendar ne tako rešitev, ki je očitno proti našim lastnim interesom. V takem primeru se moramo zoperstaviti in se obrniti na pomoč vseh.

„Zato danes iz tega mesta izrekamo javno zahvalo matičnemu narodu in vsem jugoslovanskim narodom, ki so tudi v dneh dinamičnih napadov na imetje in življenje naše narodnostne skupnosti brez razlike pokazali svojo solidarnost z našo borbo in nam zagotovili še nadaljnjo pomoč in podporo, če potrebno tudi pred mednarodnimi forumi vse do Združenih narodov. Prav tako izrekamo našo zahvalo tudi vsem demokratičnim silam v Avstriji, ki so zagotavljale svojo solidarnost z borbo za naše pravice. Le-teh je več, kakor mislimo, in smo zato veseli, da so se številne demokratične organizacije na poziv naše mladine odločile tudi za javno podporo v okviru Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev. Pozivamo pa tudi vse tiste, ki doslej predstavljajo le 'molčečo večino', da se združijo z nami v borbi za naše pravice, kakor so se v kmečkih puntih pridružili našim kmetom tudi kmetje in rudarji ter delavci nemškega jezika v spoznanju, da je borba slehernega tlačanega in ponižanega hkrati borba za bolj demokratično ureditev in za bolj humane odnose med narodi.“

Koroški Slovenci pa se hočemo kakor v kmečkih puntih združiti in si brez razlike političnega in svetovnonazornega gledanja vsi od Zilje in Roža pa do Podjune prizadevati v borbi za naše pravice in se zakleti kakor naši predniki-puntarji: Za staro pravo, le vkup, uboga gmalja!“

Komemoracija

Sporočamo, da bo v sredo 31. oktobra s pričetkom ob 16. uri spominska svečanost ob množičnem grobišču padlih partizanov na pokopališču v St. Rupertu pri Velikovcu.

Ob skupnem grobu, kjer počiva 83 partizanskih borcev, se bomo spominjali težkih in slavnih časov protifašističnega narodnoosvobodilnega boja na Koroškem. Položili bomo vence na novo urejeno grobišče pred spomenik žrtev, ki so jih dali narodi Evrope v boju proti Hitlerjevi Nemčiji med drugo svetovno vojno.

V tem boju so koroški Slovenci doprinesli ogromne žrtve za svoj narodni obstoj, hkrati pa tudi za pravičnejšo družbeno ureditev na Koroškem in v Avstriji.

Zveza koroških partizanov vabi na žalno svečanost vse, ki uživajo svobodo, priborjeno z velikimi žrtvami.

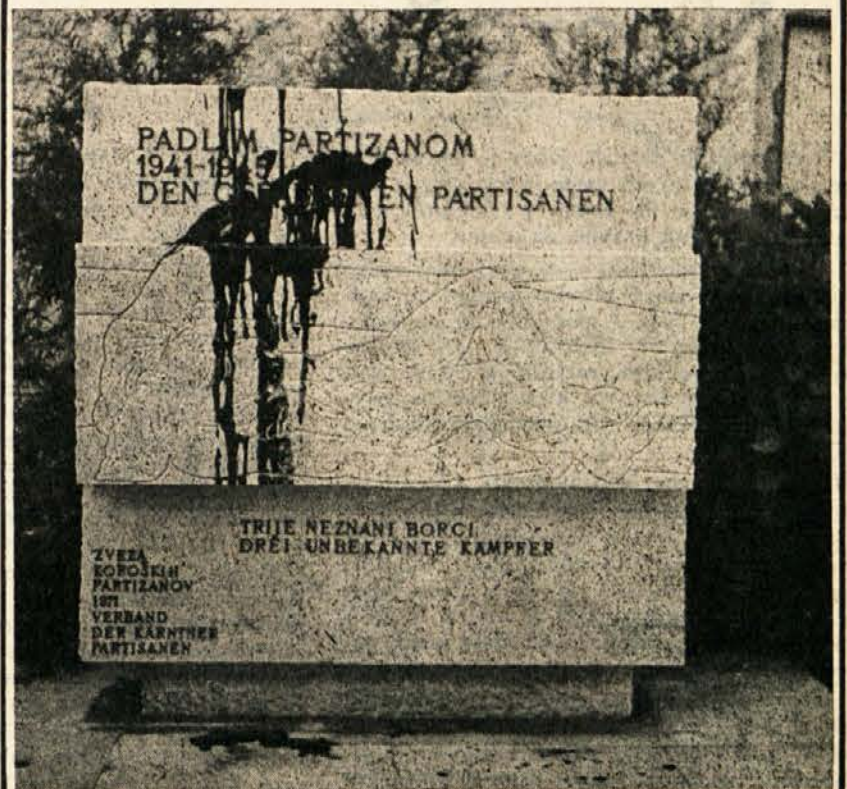
nega nacističnega povelja 'Macht mir das Land deutsch!'.

To pa pomeni za nas napoved boja na življenje in smrt. Koroški Slovenci takega boja ne želimo. Če pa se nam bo vsililo, se bomo kakor v vsej zgodovini ob podobnih priložnostih odločili za življenje — branili se bomo ter se borili za naš obstoj in nadaljnji razvoj, za naše pravice, za 'staro pravdo', kakor v kmečkih puntih in nedavno v veličastni partizanski borbi, ko smo pokazali svoje največje življenjsko silo in voljo, ko nas na papirju sploh ni bilo več.

Zato je smešno in naravnost roganje v obraz narodnostni skupno-

„VROČA JESEN“ NA KOROŠKEM:

Taki so zli sadovi nacionalistične gonje proti Slovincem

Samo nekaj ur po nacionalistični manifestaciji ob Krki, kjer so protifašistične borbe imenovali 'morilce' in 'zločince', partizanske spomenike pa 'izzivanje domovini zvestih', je bil zločinski oskrnjen partizanski spomenik na pokopališču v Kotmari vasi.

V katerih krogih je treba iskati atentatorje in kje so duhovni očetje takih zločinov, torej ne bo težko ugotoviti. Morda bi se do tega spoznanja končno dokopale tudi varnostne oblasti? Dosedanje zadržanje oblasti v nešteti takih in podobnih primerih je vsekakor v očitnem nasprotju z jasnimi obveznostmi, ki jih je Avstrija prevzela glede vzdrževanja in varovanja grobišč ter spomenikov zavezniških in asociiranih sil, ki so se med drugo svetovno vojno na avstrijskem ozemlju borile proti nacifšizmu.

Vendar je skrunitev partizanskega spomenika v Kotmari vasi le eden izmed mnogih zlih sadov letošnje 'vroče jeseni' na Koroškem. Poleg tega je bil razstreljen partizanski spomenik na Robežu; pred sedežem Zveze slovenskih organizacij in Slovenskega vestnika v Celovcu se je razletela bomba; številni zavedni Slovenci so bili žrtev fizičnih napadov; v Borovljah so bili premazani dvojezični napis tamkajšnje Posojilnice in tiskarske družbe Drava...

Kljub tej za ugled Avstrije skrajno škodljivi bilanci pa se najdejo ljudje, ki se samodopadljivo hvalijo, da letos na Koroškem ne bo oziroma ni bilo 'vroče jeseni'. Vprašujemo predsednika koroške OVP, kaj se mora na Koroškem zgoditi, da bo tudi po njegovem mnenju dovolj 'vroče'? Vprašujemo neodgovornega mazača pri socialistični KTZ, ali smatra bombne atentatorje za 'diletante' morda zaradi tega, ker njihovo zločinsko početje še ni zahtevalo človeških žrtev?

Miselnost, ki se kaže v takih izjavah, je res značilna za razmere na Koroškem. Dokler letijo v zrak 'samo' partizanski spomeniki in dokler je z bombnimi atentati ogrožena varnost življenja in imetja 'samo' Slovencev, tako dolgo se določeni krogi očitno sploh ne čutijo vznemirjene. Tako dolgo je na Koroškem vse v redu. Ali se res ne zavedajo, kam tak razvoj lahko privede?

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Navsezgodaj je stari Travnikar, ki je spal samo na eno oko in poslušal psa, prižgal petrolejko in pocukal Vojko za roko. Spomnil ga je, da mu je obljubil srnjaka. Petnajst minut od hiše je hodil v ajdo lep šesterak. Vojko je bil takoj nared. Ko je izza gora sinil rahel svit, sta že čepela na kamniti groblji, s katere se je videlo po vsi njivi.

Vojko je nekajkrat kinknil z glavo, ko ga je stari dregnil in mu nakazal z glavo smer. Na kancu njive, tik ob goščavi, je stal lep, že prebarvan šesterak. Veter je bil ugoden. Srnjak je nekajkrat dvignil glavo, tako da sta si lahko roglje ogledala od vseh strani, potem pa se je šel past na njivo. Vojko ga je pustil, da je prišel do sredine. Potem je nameril puško, šel s konico po prvi nogi navzgor... in že je jeknil strel. Srnjak se je pognal kvišku, zdijval nekaj korakov in obležal na orumenelih travah.

„Presneto si hiter!“

Vojko se je deško nasmehnil. „Hiter je treba biti, hiter, Travnikar, da ni kdo hitrejši! Če ne bi bil, najbrž danes ne bi bila šla na srnjaka.“

„Hudikal Tebi ni dobro priti na muho. Pa kako si zadel!“

„Saj sem se rodil s puško v roki,“ se je nasmehnil Vojko.

Travnikar pa je skočil z groblje in jo ubral kar počez čez rosno ajdo na rob njive k plenu.

Ko je Vojko prišel za njim, mu je moč že molil okrvavljeno vejico in žuljavo dlan. Krepko sta si stisnila roke.

„Moj prvi sin, tisti, ki je padel v Dražgošah, je bil tak kot ti. Lovca, da mu ni bilo enakega. E, to ga je bilo škoda.“

Moč je potegnil nož iz irhastih hlač in umno iztrebil žival. Roke si je obrisal kar v travo in v hlače. „Zdaj pa se naglej trofeje! Še tvoj oče je bo vesel! Jaz sem jih pobil precej, pa imam malo takih!“

Vojko je občudujoče gledal roglje in pohvalil starca. „Dobro in hitro ti gre od rok, Travnikar. Pozna se, da nisi iztrebil prvega.“

„In tudi ne zadnjega,“ se je zasmejal mož in si zadel srnjaka na rame. „Povem ti, da marsikaj uplenim, čeprav sem odbornik. Sicer pa živad je moja travo.“

Pred hišo ju je čakal Primož s šarcem.

„Prekleto sta nas prestrašila s tem strelom.“

„Ne samo vas! Najbrž koga drugega še bolj!“

Iz dimnika se je že kadilo. Ob oknih so bile vse tri ženske, prestrašene. Ko so videle, da gre le za srnjaka, so veselo zažvrgolele. Potem so jim za zajtrk pripravile veliko skledo koruznih žgancev, zabeljenih z ocvirki, in golico svežega mleka. Po dolgem času so si fantje spet nabasali trebuhe.

Ker je brigada počivala na Mohorju, so imeli dovoljenje, da se vrnejo šele zvečer in da patrolirajo po grebenu, ki se vleče od Jelovice. Opomogli so si, se preoblekli in pošteno umili. Imeli so namreč navado, da so pustili doma, kar je bilo umazanega, in kadar so prišli mimo, so vzeli oprano.

Vojko se je oblekel v civilno obleko in počakal, da mu je Tinka pokrpala raztrganine ter z vročo vodo in milom izprala Poljakovo kri, ki se je bila na hrbtu stnila v velik madež. Kako žal je bilo staremu Travnikarju Toma, saj se je tako rad oglašil pri njem, kadar sta šla z Bliskom na Jelovico.

Domači sin se je držal mame in Tinke v kuhinji, Primož je bil pri Ani v kamri, Vojko in Travnikar pa sta se ukvarjala s srnjakom. Izkožila sta ga in razrezala meso na kose. Za opoldne sta iz stegen pripravila zrezke.

Med tem opravilom se je Travnikar pritoževal, da beli ustanavljajo novo postojanko in da jim raste greben.

„Travnikar, če ti ne bodo dali miru, mi kar poizvej, pa pojdeva na odstrel. Če pa to ne bo dovolj, bo prišel Marko z mino. In če bo še ta premalo, pride brigada!“

Kosilo je bilo božansko. Travnikarjeva mama se je izkazala kot imenitna kuharica. K srnini omaki in velikim kruhovim cmokom je Travnikar prinesel pletenko jabolčnika, da so zalili.

Vojko se je pošalil:

„Danes smo se najedli za tri tedne nazaj in najbrž tudi za tri naprej!“

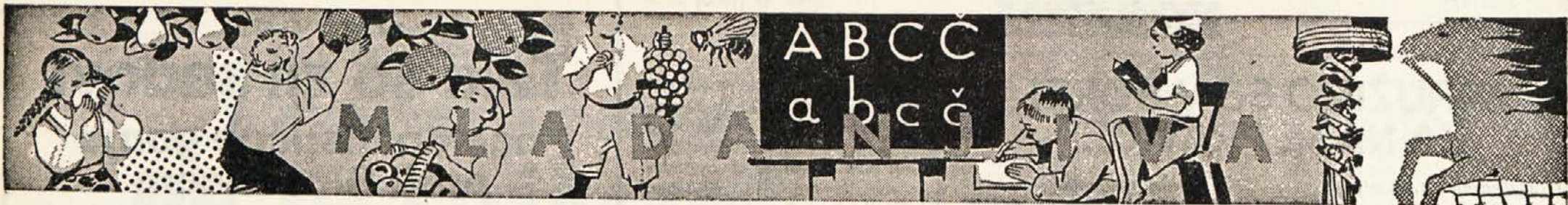
DRUGI DEL OGNJNI PLAZOVI

Smrt je začetek nesmrtnosti
Robespierre

1

Majorju Wolfu so jesenski dnevi z jutranjo meglo nad jezerom in sivino deževja tekli enolično kakor zrnca v peščeni uri. Doživljal je tudi krajši štrajk v svoji 'tovarni idej', občutek utrujenosti in praznine. Celo komandant varnostne policije in varnostne službe ter njegovi podaniki, ki so ga hoteli uničiti, so se zaradi preiskave divjaškega pokola in požiga vasi poskrili v luknje kot kuni, ko pride nadnje orel.

Konec koncev pa mu je prišlo kar prav malo zatišja: dotlej, ko pride general, se bo oddahnil. Potem jih bo general gonil in gonil, kot je imel navado, kadar se je vrnil iz rajha. Generalova pevka je še enkrat obiskal in pri njej tudi prenočil. Imela sta dovolj časa, da sta se pogovarjala predvsem o stvarih, ki so zanimala Wolfa. Od nje je izvedel mnogo več, kot je pričakoval. Šlo je za ljudi iz belega vodstva, ki so se povezovali z Zahodom. To je bila skupina,

Nesreča z rojstnim dnevom

Prva smola je doletela Jakca že tistega dne, ko se je rodil. In vrh vsega je bila to ena največjih smol, kar jih pomni v teh šestih letih in trideset, kolikor pravijo, da je star.

Ko se je priceril na svet, je za okni velike bele bolnišnice sonce pravkar preganjalo zadnje zaledenele luže s pločnikov in na kalendarju je pisalo: 29. FEBRUAR. 29. februar so napisali z velikimi, razločnimi črkami tudi v njegov rojstni list, tja, kjer je bilo natisnjeno: ROJEN DNE, — in osem majcenih črnih pikic...

Do tu je bilo vse lepo in prav.

Ko je bil Jakec star eno leto, je prihlačal v njegovo stajico konec februarja rjav kosmat medvedek. Mamica je rekla: „Vse najboljše, Jakec!“ in ga pobožala po ličkih. Toda Jakec ni razumel še ničesar. Reči je znal le MAMA in PAPA, brž je odtrgal medvedku nogo, potem pa ga je vrgel iz stajice.

Čez leto dni mu je prinesel očka gugalni stol. „Vse najboljše, Jakec!“ sta rekla z mamico in se mu prijazno nasmehnila. — „NAJBOLJŠE!“ je zamomljal v odgovor Jakec, kot je moral odzdraviti tudi „dober dan“ vsakemu, ki je prišel na obisk. „Misli, da ga pozdravlja,“ se je nasmehnil očka mamici, Jakec pa še vedno ni razumel ničesar.

Tretje leto je dobil februarja hudo bolezen, ki se ji pravi ŠKRLATINKA, in moral je v bolnišnico za ves mesec. Mamica je jokala, ko so ga nesli v rešilni avtomobil, in ko je Jakec to videl, je brž zajokal še sam. Domov se je vrnil šele enkrat v marcu in tako je ostal tisto leto brez darila.

Četrty rojstni dan je bila imenitna reč. Dobil je torto in mlečno lešnikovo čokolado in avtomobil. Mamica mu je razložila tudi, da se je rodil natanko na ta dan pred štirimi leti — in da je torej danes — 29. februarja, njegov rojstni dan. Na vsak rojstni dan postaneš za leto dni starejši. Jakec je bil zdaj že velik fant in je vse dobro razumel. Držal se je modro in je venomer kimal.

Čez vrsto mesecev, malo po Novem letu, je imela rojstni dan Maruška. To je bila Jakčeva starejša sestra in ga je venomer cukala za lase. Maruška je bila že grozno stara. Deset let.

Tudi Maruška je dobila torto in lepo punčko. Ko so sedeli okrog mize, pa je nenadoma ošinila Jakca s hudobnim pogledom in kar tako mimogrede bleknila: „Jakec pa letos spet nima rojstnega dneva!“

Jakec je šinil pokonci. V prvem hipu se je prestrašil, potem pa se je zasmel: „Vsi imamo vsako leto rojstni dan, tudi mamica pravi tako!“ Mamica je prikimala. „Vidiš? Lažnivka!“ se je zarepenil Jakec zadovoljno in za vsak slučaj Maruški brž pokazal jezik. „Jakec!“ se je grozeče oglašil očka. Videl je.

„Lažnivka!“ Maruška je skočila izza mize, kot bi jo uščipnil v koleno, in snela z zidu nad štedilnikom velik pisan koledar. Pomolila mu ga je pod nos. „29. februarja si rojen, kajne?“ se je posmešnila. Jakec je preplašeno pokimal. „Kar poišči tvoj 29. februar,“ je rekla. „Vidiš, tule je 28. februar in za njim je 1. marec. 29. februarja ni!“ „Mogoče so ga po pomoti pozabili napisati?“ je poskušal razložiti Jakec in pričela so se mu tresti kolena. „Figo pozabili napisati?“ je poskušal razložiti Maruška. „In veš, zakaj ga ni? Zato ker je 29. februarja le vsako četrto leto! Takrat ko si bil rojen, je bil — in lani je bil — in zdaj ga spet ne bo štiri leta! Vse dokler ne pride spet prestopno leto, ki ima en dan več kot druga leta!“

Mamica je molčala. In očka je tudi molčal. Pa tudi, če ne bi. Jakec je vedel, da ima hruška Maruška prav. Tudi njemu je babica nekoč pripovedovala, da ima vsako četrto leto en dan več kot druga. Le tega ni omenila takrat, da je tisti odvisni dan prav — 29. februar.

Skobacal se je izza mize in jo v solzah ucvrl v drvarnico. Slišal je še, kako se v kuhinji kregata mamica in očka na Maruško, potem pa je zaloputnil vrata in se zavalil na velik čok, kjer je očka vsako popoldne cepil drva. Torej ima rojstni dan le vsako četrto leto! Vmes pa — nič! Vsi otroci imajo rojstni dan vsako leto, le Jakec ne! Torej so mu dali medvedka in gugalni stol le, da bi ga potolažili — in če se

jim bo ravno zahotelo, ne bo dobil prihodnji mesec ničesar. In še dve leti potem nič. Čemu neki? Saj ne bo imel rojstnega dneva!

Potem pa mu je šinilo v glavo: Koliko je pravzaprav sploh star? Če je imel doslej šele en pravi rojstni dan, potem je star komaj eno leto — in ne štiri leta in trideset, kot pravijo doma! In v šolo mu tudi ne bo treba še celo večnost! Saj greš v šolo šele s sedmimi leti — in to je za Jakca še neznansko daleč, ko pa ima rojstni dan le vsaka štiri leta!

Solze so se porazgubile in na Jakčevem obrazu je spet posijalo sonce.

Odslej reče vsakemu, ki ga vpraša, koliko je star: „Eno leto in še nekaj.“ Ljudje pogledajo potem na moč debelo. „Saj ni res,“ ga brž popravi mamica, če je le poleg. Šest let in trideset ima že naš fant!“ „Eno leto!“ pravi Jakec brž še enkrat. „Jaz sem namreč rojen 29. februarja, in to je le vsake štiri leta! In pri tem ostane.“

Da, in še zavoljo daril: z mamico in očkom so se dogovorili, da bodo prestavili praznovanje iz 29. na 28. februar. 28. februar je namreč vsako leto. Jakec sicer ne ve, če se sme rojstni dan kar takole prestavljati naprej in nazaj po mesecu, toda če pravijo domači tako, bo že držalo. In kar je poglavitno: darilo se mu zdaj ne more več izmuzniti. Tisto zavoljo šole bo pa morda še enkrat premislil...

VLADO FIRM

Pisane trate

Kot bi dahnil vanje snop mehkih barv, so se v jesenskem vetru obarvale gorske trate. Tu rdeče, tam modro in zopet rumeno, kdo bi vedel naštet! Pestro paleto jesenskega cvetja. Tam se je v gorskem vetru majal svišč s svojimi velikimi modrimi cvetovi, onstran praproti pa se je razgledoval skoro vijoličast zvedavi šetraj. Kot baletka se je v vetru zviljala zvončnica, nemirna in drhteča. Med praproto se je bahotil gorski regrat in svojo košato rumeno glavico obračal k danes nekam čemerni stari praproti.

„Pisane trate, cvetje v gorah, hm, je že res, da je to pravcata paša za oči,“ je sama sebi prešepetavala starijava praproť. „Takole pravim, cvetne sestrice, stara sem, stara in zelenkasta praproť. Nimam cvetov in nič ne dišim, a sem zadovoljna. Stara sem, star je moj rod in trdoživ. Bolj nas pulljo, bolj rastemo. Ve pa ste nežne, dišeče, prežlahne, sestrice. V hudi nevarnosti ste! Če se vas bodo mladež in nespametni hribolazci že tako vneto lotevali in trgali, da bi se v dolini postavljali z vami, bom kmalu le jaz samevala po gorah. Stara, stara praproť, ki jo je njega dni pohodil prezaletni gornik, mi je pripovedovala, da so v davnih časih imenitniki ukazali iztrebljati praproť in varovali vas, žlahtno cvetje gora. Da, da, tako je bilo njega dni,“ je modrovala stara praproť. „Svet se obrača, ljudje spremene in potrgajo vse, kar jim pride pod roke. Vedno manj vas je, pisane sestrice, le jaz vas bom preživel!“

Pisano gorsko cvetje je podhrtevalo v vetru, sklanjalo glavice in molčalo. Nad njim so zaplesale še zadnje zapoznele čebele. Stara praproť je imela prav. Kdo ve, kaj bo prinesel gorskemu cvetju jutrišnji dan.

Na dolgo pot

Na dolgo pot, na dolgo pot
se lastovke ravnaajo.

Na dolgo pot, na dolgo pot,
vseuprek si ščebetajo.

Ta zadnjič krila si ravna,
a druga plašček gladi,
nasvet poslednji vodja da,
pa — srečno do pomladi!

Na dolgo pot, na dolgo pot
brez vlakov, zemljevida;
na dolgo pot, na dolgo pot,
saj zima ni nič pride.

Neža Maurer

Misli ob žlici medu

Saj ga radi ližete, kajne? Kaj pa je žlica medu za vas? Komaj se dobro obliznete, že ga ni.

Pa ste kdaj pomislili, kaj pomeni žlica medu za čebele? Koliko cvetov morajo obiskati, da bi zbrale eno samo žlico medu?

Da napolni čebela svoj želodček z nektarjem, mora obiskati tisoč petsto cvetov. Šestdesetkrat pa mora izprazniti želodček, da napolni z nektarjem naprstnik. In za eno žlico nektarja je potrebnih kakih pet naprstnikov.

Kar izračunajmo!
 $1500 \times 60 \times 5 = 450\,000$

Preden zberejo za žlico nektarja, morajo čebele obletati 450 000 cvetov. Nektar pa še ni med. V čebelnjaku ga morajo čebele delavke predelati. V kapljah ga spuščajo v satovje, da iz njega izpari vsa voda. Šele po nekaj dneh se nektar zgosti in iz njega nastane gost, slaček med.

Medu je seveda precej manj, kakor je bilo prej nektarja. Za žlico medu tudi 450 000 cvetov ni dovolj. Da bi pridelale žlico medu, morajo obiskati čebele nekaj milijonov cvetov.

Vidite, kako resničen je rek: priden kot čebela.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

ki jo je nameraval globlje analizirati in s tem presenetiti generala.

Zanj osebno so bile še zanimivejše podrobnosti o generalu. Odkrivala mu ga je v povsem drugi luči, kot ga je poznal. Sam je že slutil, da general ni izklesan iz tako monolitnega kosa, kot se je kazal. Pevka je bila dobra in občutljiva opazovalka, ki je za na videz surovo naravo odkrivala skoraj nesrečno in mehko dušo. Ta najmočnejši človek v pokrajini je prenekaterikrat padal iz ene skrajnosti v drugo, čustva so mu često omrežila razum. Wolf je bil previden in ni šilil v pevko z vprašanji. Pustil jo je, da se je sama razgovorila. Prepričan je bil, da mora naprej počasi po naglo utrti poti. Od nje je namreč v svojem nadaljnjem boju z generalom pričakoval še podatke, ki bi koristili obema.

Bil je tudi v Trstu na poveljstvu policijskih in varnostnih sil. Zelo veseli so bili vesti o diverzantih in štabu korpusa, saj so si tudi oni prizadevali, da bi uničili to zalego.

Pomagal jim je, da so na svojem območju priskrbeli policijskim postajam opise oseb, ki so se preoblečile v nemške uniforme in povzročale diverzije.

Z ofenzivo niso bili zadovoljni, čeprav je bila na začetku uspešna. Imeli so premalo sil, da bi stisnili brigade na ozek prostor in jih postopoma uničili. Tako so izgubili dva tanka, ena kolona pa je padla v zasedo in doživela polom tam, kjer so najmanj pričakovali. Očitati so mu, da ljubljansko poveljstvo ni dovolj naglo in energično podprlo njihovega napada, on pa jim je vrnil milo za drago: ker so se brigade kar čez noč premestile z enega konca osvojenega ozemlja na drugega, je zasumil, da ima korpus v tržaškem štabu agenta, drugače jim ne bi spodletelo vsako presenečenje.

Obiskal je tudi gospo Romano. Pravzaprav je napravil to nevarno potovanje v Trst tudi zaradi nje, saj nekaj

časa sploh ni vedel, kako je z njo. Potrudil se je zadovoljiti njeno ljubezensko lakoto, romanski okus in kompleks nadvladovanja moških. Pustil jo je v lažni iluziji zmagovalke. Predal se ji je na milost in nemilost, da ga je posrkala kot hobotnica školjko, saj so bile vesti o Angležih in o delu tržaških kolegov vredne precej več od izgubljene energije; na ta račun se bo pač kakšno popoldne oddahnil in zaživel po svoje.

V tem oboževanem zatišju si je vzel nekaj dni zase in za svojega psa. Njegov Lock se mu je na vso moč priljubil. Hranil ga je sam, in to kar izdatno, z odpadki mesa, včasih pa tudi s slaščicami. Na sprehodih ob jezeru se je prepričal, da je bila vzgoja dreserjev stotnika Vogla odlična. Žival je pošiljal kot izvidnico za cel streljaj naprej ali po kakšnih petdeset metrov stran. Pes je imel imeniten vonj in sluh. Oblajal je vsakogar, hud in nevaren pa ni bil. To je popolnoma ustrezalo Wolfovim željam. S psom se je počutil varnejši. Ob njem se mu je porajal občutek, da prav nič ne pogreša ljudi. Veselilo ga je, da se je Lock naučil tudi mnogih pasjih umetnij. Sam je odpiral vrata, zalajal je tlikokrat, kolikokrat mu je naročil, če je držal v roki košček mesa; v gobcu je nosil kos lesa, kamen ali njegovo kapo. Čeprav je bilo že mrzlo, se je na povelje vrgel v vodo za kosom lesa in mu ga prinesel iz jezera.

Pes je rade volje izpolnjeval vse majorjeve želje. „Povsem razumljivo in logično je, da se nižje razvita zavest slepo in z neomajnim zaupanjem podreja višji,“ si je dejal Wolf. „To bi bil vzrok uskladitve dveh, ki hočeta biti uspešna.“ Zdaj je doumel, da si tak odnos želi general z njim in še s kom. Ob tem je razmišljal, kako bi neizogibni odnos nadrejenega do podrejenega obrnil tako, da bi bil njemu v prid in generalu v škodo, saj je bil o sebi prepričan, da generala duhovno močno nadkriljuje. Ni si bil še na jasnem, v kakšnem razmerju sta si v tej družbi in v tem položaju

duh in družbeni položaj. Namenil se je to preizkusiti takoj po generalovi vrnitvi. Pevka ga je opozorila na generalovo Ahilovo peto — na podvrženost sugestijam. Sam o sebi pa je vedel, kje je vozlišče njegovih ranljivih mest.

Jesenski mir in sprehodi s psom so mu dali možnost, da je razmislil o ženskah, s katerimi se je v zadnjem času srečaval in jih primerjal. Te svoje izkušnje je hotel stisniti v kritična spoznanja, ki mu utegnejo rabiti v prihodnosti. „Pravzaprav je tako,“ si je mislil, „če znaš pravilno ravnati z žensko, ti vse ubogljivo napravi kot moj Lock. Seveda jo je treba najprej temeljito obdelati in ji dati, kar si želi. To pa ni tako preprosto, ker se ženska ponavadi pretvarja in hoče na videz doseči prav nasprotno od tistega, kar v resnici zahteva.“ Ker je ugodil vsem Romaninim muham, mu je ta čudakinja v Trstu napravila več kot deset dobro plačanih obveščevalcev. Presenetila pa ga je, ko mu je dejala: „Helmut, kazno je, da boste vojno izgubili.“ Odgovoril ji je dvoumno, kot se spodobi ob takšni ugotovitvi: „Ali se ti ne zdi, da lahko tisti, ki vojno na videz izgubi, v resnici največ dobi?“ — Omenil je ji Italijane, ki vsako vojno na bojišču izgubijo, na diplomatskem polju pa vsako dobijo.

Veselilo ga je, da je nasedla. Potrdila sta dogovor, da bosta še vnaprej koristila drug drugemu, ne glede na položaj na frontah. Če bo treba, jo bo reševal on, v nasprotnem primeru pa ona njega. Dal ji je bil nekaj podatkov, do katerih bi bila sicer zelo težko prišla, za korist Nemčije pa niso imeli nobene vrednosti. Vedel je, da mora pač dajati obračun za dolarje, da lahko živi po svoje, ko se mož ne zanima dovolj za njene potrebe. Najbolj ga je pomirjala lastna ugotovitev, da se Angleži ne bodo še kmalu izkrkali v Istri. To je sklepal po tem, za kar so se Angleži zanimali.

(Dalje prihodnjič)

22 ton žolča

Koroško popoldne s prapori, muziko, vročimi klobasicami in Abwehrkämpferji

Pa je bil res lep dan. Že neke pri Naklem je sonce posijalo skozi meglo in potem je sijalo in sijalo, kar je bil pravzaprav majhen spodrslijaj; kako veličastno simbolično bi bilo, če bi bilo posijalo šele onstran Ljubljanskega predora. Na tej strani megle, sivina, v svobodni in nedeljivi nemški Koroški sama zlata luč. Si predstavljate! Škoda, zares škoda.

Pred mejnim prehodom na Ljubelju je stala dolga vrsta avtomobilov, za dobre četrte ure čakanja; fički in katrice in uglednejše limuzine z mamicami in očki pa otročki, vsi na poti v domovini zvesti Klagenfurt. Po tisoč lepih reči, od margarine in loščila glänzer do hlač in kombinez, kdo bi mogel naštet, po kaj še vse hodimo tja za šilinge.

In tako so se kakor že toliko drugih sobot lastniki avtomobilov z oznakami LJ in KR potili s svojo nemščino po celovških prodajalnicah, menciali za dobre sosedske odnose pred izložbami in prodajnimi pultir ter z občutkom manjvrednosti ponujali svoje dinarje — na travniku ob cesti proti Velikovu, le nekaj kilometrov iz mesta, pa so se že zbirali prvi udeleženci bučno napovedane prireditve koroškega Heimatdiensta: odkritja spomenika „v zadnjih dveh vojnah padlim brambovcem ter žrtvam, ki so jih leta 1945 odvlekli in pomorili jugoslovanski partizani“.

NI SLOVENSKE KOROŠKE!

Za tako pomembno prireditev tudi žandarmerija ni skoparila s svojimi možmi. Pravzaprav je storila vse, da prireditev ne bi bila zakonito zborovanje, temveč že na oko vzorno in širokopotezno pripravljena manifestacija. Žandari na križišču, žandari ob cesti, žandari pred travniki, namenjenimi za parkiranje, žandari celo pod mostom, v uniformah in v civilu, z motorji, z avtomobili, z različnimi oddajniki, s helikopterjem... kar je res je res: žandarmerija ve, kdaj je vredno pljuniti v roke.

Da ne bo kdo razumel napačno; s svojo navzočnostjo niso policisti nikogar ovirali, tudi slovenskih novinarjev ne (le številke avtomobilov so si zapisovali), sodili so zraven, tako kot so morale z drogov plapolati državne rdeče belo rdeče in rumeno rdeče bele deželne zastave, ko so sodili zraven brambovski prapori, okrašeni s hrastovim listjem, govorniški oder pred 22-tonskim spomenikom, stojnice z vročimi klobasicami in pivom, pogrnjene veseljske mize na vrtu bližnje restavracije ter „Einzelzuleitung“ — vodstvo, v prostorih druge restavracije čez cesto, pred katero so godbeniki v rdečih suknjičih že pihali v svoje do bleška zloščene trobente. In med vsem tem nasmejane gospe s prazničnimi klobučki in enako nasmejani gospodje v nacionalnih rjavih oblekah z zelenim ovratnikom ter številnimi odlikovanji za vojaške zasluge na prsih. Podoba velike podeželske veselice... Servus, Oskar, kristih Franzl. Wie geht's der Frau Gemahlin?... Sama ljuba domačnost. In ljubeznivost. In olikanost. In domoljubne zastavice, pripete v vsak zavitek suknjiča. In kakopak napis: Es gibt kein slowenisch-Kärnten! Ni slovenske Koroške. Nemstvo je nedeljivo! Ampak, dragi moji, to se vendar razume... Poklon, gospod doktor, poklon, milostljivi, kakšen dan, kaj! Herrlich...

BRAVO! FUJ BRAVO! FUJ!

Potem je godba urezala koračnico zares bum-bum, ratata, ratata. Slovesnost se je začela. Bravo! je zaploskalo občinstvo. „Ob tem zgodovinskem dogodku, na katerega je morala

ta prelepa dežela čakati tako dolgo,“ je začel govornik in takoj v prvem stavku udaril po nevarnih južnih sosedi, zaradi katerih so morali pogumni vojaki v dveh vojnah umirati. Fuj, je zavpilo občinstvo, zgroženo v dno duše, da je kaj takega sploh mogoče. (Kdo ve, ali ne bodo slovenski militaristi še v tretje začeli kake nove svetovne vojne?) Potem dolga vrsta zahval vsem, ki so pomagali kupiti, prepeljati, izklesati in postaviti ta mogočni 22-tonski marmornati Triglav, obrnjen proti jugu, ter nazadnje, a ne najmanjša zahvala policiji, ki je „dan in noč bedela, da smo lahko to slovesnost pričakali v miru in dostojanstvu.“ Bravo! je spet zaploskalo občinstvo.

V takšnem slogu, govornik za govornikom, vsak malo hujši, zbrani rodoljubi pa so jih dopolnjevali z bravo, fuuuj, bravo, fuuuj, kakor je bilo ravno potrebno. Častiti prior Stefan od St. Augustina je spregovoril, s stolo okrog vratu, v imenu krščanske ljubezni ne zato, da bi se spominjali strašnih časov, temveč naših dragih, ki so morali dati svoje življenje: „Jaz lahko tu javno govorim pred našim gospodom Jezusom Kristusom, ker je naša domovina svobodna,“ je dejal zanosno pastor Hartwig — „ni pa tako daleč od tod, kjer to ni več mogoče, kjer vlada krvavo preganjanje...“ Fuj! In še enkrat fuj in še fuj, ko je naslednji govornik gospod Hofstätter živo opisoval grozodejstva, ki jih je sam doživel kot vojni ujetnik v jugoslovanskem taborišču Brčko. Klici Čuš! Prosim, ne! je govornik vzdignil roko. Pa spet bravo, ko je s povzdignjenim glasom zagotovil, da so partizanska grozodejstva sicer odpuščena, toda nikoli ne bodo pozabljena! Mladina ne sme pozabiti! Bravo! Mislite tudi na vse tiste še živeče vojne kamerade, ki še zdaj trpe po ječah! Bravo! Od krščanske Italije zahtevamo svobodo za Walterja Reederja! (Siromak zagotovo ni nedolžen, toda 28 let ječe v italijanskih zaporih je pa le preveč,

je menil na novinarski klopi avstrijski novinar po slovensko.) Mimogrede še zaušnica Angležem, Fuj!, pa deželnemu predsedniku Simi, Fuj!, pa še enkrat večna slava žrtvam partizanov in ubogim povratnikom, ki jih je na samem domačem pragu doletela smrt! Bravo, Fuj!

Praporščaki so nagnili zastave, godba je zaigrala žalostinko, pesem o dobrem kameradu. Venci. In okameneli obrazi.

Če ne bi bilo zelenih križcev, vojaških medalj in trakov, bi človek mislil, da je to skavtska prireditev, na kateri so se zbrali zaradi nezasišane svinjarije, ki je doletela nekatere njihove tovariše, ko so se nič hudega sluteč vračali z nabiranja gob...

MNOŽICE DOBRODUŠNIH NI VEČ

Prav ko je dobil besedo sam predsednik Heimatdiensta Feldner, mi je naenkrat vsega dosti. Čeprav je bilo vse doslej povedano le ogrevanje za nastop politika, ki bo zdaj razgrnil program, mi je zadosti in grem na klobaso z gorčico. Zadosti mi je ženske za mojim hrbtom, ki vpije fuj prav na poseben način, tako da zavije u najprej v i in šele nato doda j. Sit sem njenega že nekoliko plešastega soproga s petimi odlikovanji, ki venomer pojasnjuje, kje je bila njegova kompanija v trenutku, ki ga ravno omenja govornik, pa sem sit vseh tistih zprva začudenih, potem vse bolj sovražnih pogledov, ker ne ploskam in ne žvižgam in ker sem med vsemi bela vrana, edini brez zastavice na prsih. Resnično, ni me strah, le počutim se tako neznansko neprijetno, da me stiska v drobovju. Gledam obraze okrog sebe. Še vedno isti Oskar in isti Franzl s Frau Gemahlin pa isti gospod doktor, samo zdaj se ne smehljajo in pravijo: kaj, kakšen dan, kako pa gospa soproga? Celozlikane rjave obleke z zelenim ovratnikom, čiste bele srajce, zloščene čevlje in gladko obrata, malce zamaščena lica, ki so prej izžarevala za-

Za vse čase - a kdaj?

„Odpustil sem in pozabil...“ je zapisal v romanu „Patrioten“ pisatelj Josef Friedrich Perkonig, bard ene in nedeljive koroške domovine, o dveh usodno povezanih ljudstvih, ko je na stara leta delal svoj obračun s tisto ločnico, ki jo je med Nemce in Slovence postavil koroški plebiscit iz leta 1920, z vsem, kar ga je povzročilo, pa s posledicami, ki jih je zapustil. Stari pesnik, ki ni tajil usodnega prepleta nemške in slovenske duše v sebi, bi se minulo soboto morebiti zdrznil ob parafrazi svoje oporoke nemškemu rojakom, ko bi jo slišal pred spomenikom na mostu ob Krki: „Pripravljeni smo odpustiti, pozabili pa ne bomo nikoli!“

Spomnil bi se tudi na tisto, kar je zapisal o dveh jezikih v tej mejni deželi: „...toda, nič več mi ne zveni v ušesih prijetni dvospev, nestrpen čas je vse odnesel.“ Kot odmev se oglašja spravljiva, a bridka prisposoba slovenskega čebelarja, koroškega partizana Gašperja: „Če imajo čebele mir, ne pikajo. Če delaš z njimi lepo, dajejo med.“

Ni dvoma, kdo je prinesel nestrpnega duha v koroško deželo. Perkonigu lahko verjamemo. Tisti maloumni ljudje, ki so baje prinašali takolimenovani napredek, ko so starodavnemu narečju odkazali nižjo stopnjo in ga v očeh šibkih, plašnih in brezbržnih skušali ponižati...“ Je potem čudno, če je slovenska čebelica dvakrat v petdesetih letih zaplčila želo v to maloumnost!

Vendar je v državi, ki je plebiscitarno planila „domov v rajh“ in z njim vred doživela polom, kakršnih zgodovina ne pomni veliko, posebej pa še v deželi

kot je Koroška, kjer je bil ta zagon dvojno močan, že tako.

Ti maloumni ljudje na Koroškem nekaterih preprostitih resnic še danes niso sposobni razumeti, še vedno mislijo, da so oni tisti, ki naj odpustijo drugim, zraven pa so neznansko dosti pozabili.

Pred petdesetimi leti, 28. septembra 1920, je koroška deželna skupščina dva tedna pred plebiscitom sprejela sklep da bosta osnova deželne politike sprava in pravičnost: „Deželna skupščina izjavlja v imenu v njej zastopanega prebivalstva, da bo slovenskim sodeželanom zdaj in za vse čase zagotovila jezikovno in narodnostno značilnost in da bo njihovemu duhovnemu in gospodarskemu razcvetu posvečala enako skrb kot nemškemu prebivalcem te dežele.“

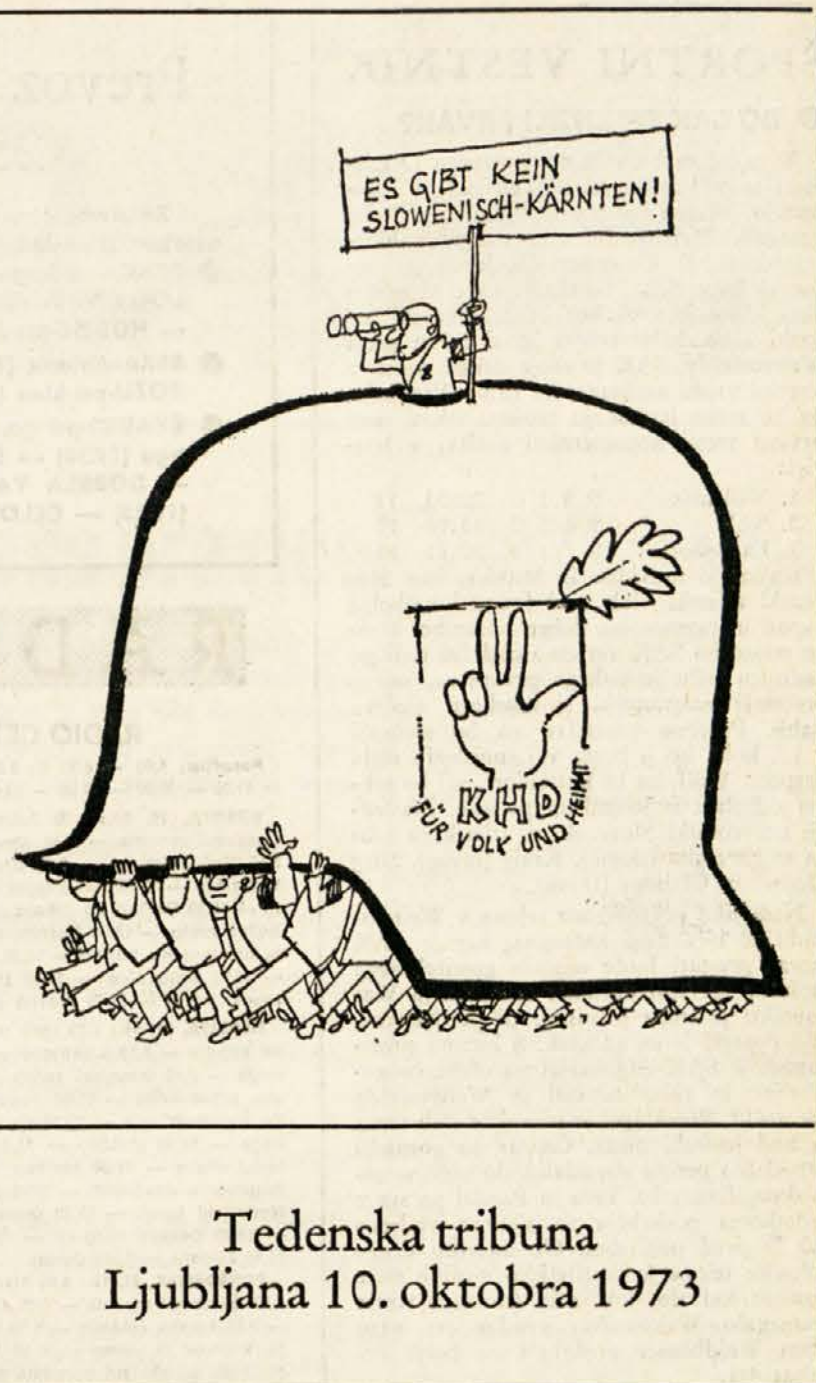
Zdaj in za vse čase.

Tako je minil čas prve republike in tako je minilo tistih dvanaest let tisočletnega rajha, tako mineva tretje desetletje druge republike in šestindvajset let od ponovne slovesne zaobljube koroškega deželnega zbora (1947), da „v polni meri priznava kulturne in gospodarske pravice koroških Slovencev“.

In končno je minilo sedemnajst let, ko je avstrijski kancler Leopold Figl ob ratifikaciji avstrijske državne pogodbe opozoril poslance, da glasujejo za celoto in vsak člen pogodbe posebej in da „ne more biti pridržkov k temu ali onemu členu, na katere bi se kdo lahko pozneje skliceval“. Recimo, k sedmemu.

Vse to so Slovencem v Avstriji obljubili, zapisali in podpisali za vse čase.

Za vse čase — toda ne za zdaj.

Tedenska tribuna
Ljubljana 10. oktobra 1973

dovoljstvo umirjenih družinskih očetov ter uglednih meščanov, je preletelo nekaj zloveščega, kot senca preteklosti. To niso več dobrodušni posamezniki, postali so množica, množica posebne vrste posameznikov, ki so močni in nevarni samo v svoji množičnosti. Jawohl, Herr Hauptmann! Tlesk s petami v pozor. Weiter marschieren! Jawohl, Herr Oberst! Jawohl, Herr Sturmführer, Jawohl! Jawohl! jawohl in Los! Raus! Maul halten! Niederschießen!

Govorniki prilivajo na ogenj in mirujo hkrati. Nobenih nespametnih izgovorov! Prosim. Mirno! Dostojanstveno! Vsaka zaletavost bi samo škodovala. (Ko pride čas, bomo že povedali, kajne!) Trenutno je najpomembnejše, da vnovič preštejemo slovensko

manjšino. Nobenega popuščanja več pred slovensko nevarnostjo. Nobene dvojezičnosti, ki bi bila vsiljena ogroženi večini! Predvsem pa nobenega spomenika več tistim, ki so se bojevali proti nacizmu. Partizani so se res bojevali proti nacizmu, toda ne v imenu avstrijske Koroške temveč slovenske! (To je pa hujši greh, kot če bi se bojevali za nemški nacizem!)

MONOLOG GLUHIH

In tako naprej. Monolog gluhega. S to pametjo se ni mogče pogovarjati, tu imajo stvari svojo butalsko logiko, ta pa je kot tisti svinčeni vojaček, ki vedno skoči pokonci, če ga položijo na tla. Mladina stoji ob strani, še ne vpije, ploska pa že. Stari koroški brambovci iz prve svetovne vojne se zde še najmanj nevarni; prijazno kimajo na klopih, prižigajo si pipe, kdaj pa kdaj zaploskajo, ne da bi dobro vedeli, za kaj gre, in se vmes pogovarjajo: kaj ne poveš, da je Katka umrla? Ja, ja; kaj bo pa zdaj njen Josef?...

Na robu travnika, kjer so lesene mize, stoli in stojnice, ljudje pijejo in jedo. Zvočnik prinaša gospoda Feldnerja tudi sem, a ne pokvari teka. Za enotno Koroško! Še eno pivo, Herr Ober! Na cesti se ziblje okajen kmet, po slovensko vpije: kaj pa je to, tombola? Je to tombola, kaj? Ampak zapomnite si, mi smo mi! Nihče se ne zmeni zanj, še policisti ne, tako nevarno je njegovo slovenstvo...

Saj je vse zares podobno veliki galsilski veselici z dobro jedjo in srečolovom, na kateri bodo blagoslovili novo brizgalno — če ne bi bili taisti in njim podobni možje nekoč že pomagali širiti požar, ki ga pet let ni bilo mogoče pogasiti.

A kaj, v ponedeljek jutraj, če ne prej, bodo spet dobri poslovni ljudje, prijazni, uspešni, dokler jih spet kaka druga trobenta ne pokliče vkup. Nekateri že vedo, zakaj je to dobro in zakaj mora tako biti.

Sicer pa, nekaj kilometrov vstran, v Celovcu, teče življenje ves čas mirno svojo pot. Prenekateri je ostal doma, čeprav misli enako kot tisti na travniku, pa ga je morda pred dnevi preplašil pok bombe. Zakaj bi po nepotrebnem tvegati — saj da pri-skoči zraven, če bi se tako zasukalo, je napolned še vedno čas. Ampak bitte, meine Herren, saj kaj takega sploh ne pride več v poštev...

ŠPORTNI VESTNIK

BO SAK JESENSKI PRVAK?

V zadnjem kolu 2. nogometnega D razreda se v lestvici ni kaj bistvenega spremenilo. Vodeči nogometni klubi so po vrsti zmagali. Prvi Wöfnitz je zmagal v Hörzendorfu 3:0, Launsdorf pa je doma premagal Sörg 5:1. Najtežjo igro med vodečimi klubi je vsekakor imel Slovenski atletski klub, ki je moral igrati izven proti Weitensfeldu. SAK je svoje drugo mesto v lestvici utrdil z zmago 4:1 (2:0). Vse kaže, da bo treba jesenskega mojstra iskati med prvimi tremi nogometnimi moštvoma v lestvici:

1. Wöfnitz	9 8 1 0	22:03 17
2. SAK	9 6 3 0	33:10 15
3. Launsdorf	9 7 1 1	30:11 15

Kakor je razvidno iz lestvice, ima Slovenski atletski klub med favoriti najboljši napad in razmeroma dobro obrambo. Drugo mesto bo SAK verjetno obdržal tudi po zadnjem kolu jesenskega prvenstva, saj so preostali nasprotniki slovenskega moštva slabši. Posebno zanimivo pa bo srečanje v 12. kolu, ko si bosta v Launsdorfu stala nasproti Wöfnitz in Launsdorf, saj so tekma odločala o jesenskem prvaku. Naslednji nasprotniki Slovenskega atletskega kluba so Zweinitz (doma), Kraig (izven), Sörg (doma) in Glanegg (izven).

Nedeljska prvenstvena tekma v Weitensfeldu je bila zelo zahtevna, ker je SAK moral prestati hude napade gostiteljskega moštva. Izvrstni obrambi in vratarju Wakouniku je treba pripisati, da je Weitensfeld dosegel le en zadetek. S hitrimi protinapadi je SAK odgovaljal na ofenzivo gostiteljev in tako odnesel iz Weitensfelda obe točki. Potek igre je oviral le slab teren in hud jesenski mraz. Čeprav so gostitelji napadali s petimi napadalci, do polčasa niso dosegli zadetka. Fera in Pandel pa sta z zadetkoma poskrbela za sigurno vodstvo 2:0 še pred polčasom. Ob začetku druge polovice tekme je gostiteljsko moštvo sicer rezultat znižalo, ko je iz prostega strela premagalo Wakounika, vendar sta nato brata Waldhauser poskrbela za boljši rezultat 4:1.

V nedeljo 21. oktobra bo Slovenski atletski klub imel predstavo na domačem igrišču ob Koschatovi cesti v Celovcu. Prvenstvena tekma proti Zweinitzu, ki zaseda začasno 12. mesto, se bo pričela ob 15. uri.

25. 10.: SAK — DUNAJSKI ŠTUDENTJE

Na dan pred državnim praznikom, 25. oktobra, bo na Koschatovem igrišču v Celovcu prijateljska nogometna tekma med Slovenskim atletskim klubom in moštvom slovenskih študentov na Dunaju. Prijateljska tekma se bo pričela ob 14. uri, tako da bo pravočasno končana pred demonstracijo za pravice koroških Slovencev, ki bo zahtevala izvedbo člena 7 avstrijske državne pogodbe, kjer so zagotovljene pravice koroških Slovencev; nastopila proti kakršnemu koli ugotavljanju manjšine ter pozivala k prijateljstvu med narodi.

NAMIZNI TENIS: ŠT. JANŽ — TINJE 8:2

Na svojem tretjem nastopu v prvenstvu 2. namiznoteniškega razreda-zapad je novoustanovljena ekipa športnega društva Št. Janž v torek zvečer prvič nastopila v domačem okolju. Namiznoteniška ekipa Št. Janža je prvenstveno tekmo proti ekipi iz Tinj sigurno zmagala 8:2. Pri nekoliko pazljivosti pa bi se rezultat lahko gasil še boljše. Po treh nastopih so igralci Št. Janža lahko ponosni na svoj izkupiček. Dosegli so dve lepi zmagi in remi v Borovljah, kar pomeni, da so dosedaj dosegli 5 točk.

Prvenstvena tekma v torek je bila preveč enostranska, da bi lahko ocenjevali kvaliteto namiznega tenisa. Gostje iz Tinj so imeli v moštvu dva mladolotnika, katerima primanjkuje predvsem izkušnost.

Rezultati prvenstvene tekme: Št. Janž — STV SV Tinje 8:2. Miha Hornböck — Kramer 21:10, 21:8; Martin Mischitz — R. Janesch 21:8, 21:13; Hanza Hornböck — F. Janesch 18:21, 21:19, 21:13; M. Hornböck / H. Hornböck — F. Janesch / Kramer 14:21, 21:8, 21:11; Martin Mischitz — Kramer 21:5, 21:5; M. Hornböck — R. Janesch 21:13, 21:19; H. Hornböck — Kramer 21:13, 9:21, 20:22; Mischitz — F. Janesch 21:15, 21:16; H. Hornböck — H. Janesch 11:21, 21:17, 21:19; M. Hornböck — F. Janesch 15:21, 20:22.

KRATKE ŠPORTNE VESTI

Nedeljska nogometna prvenstvena tekma športnega društva Št. Janž proti Bodensdorfu se bo pričela ob 14. uri na šentjanskem nogometnem igrišču.

Presenetljivi novinec 1. nogometnega D razreda Kotmara vas bo to nedeljo igral prvenstveno tekmo v Pliberku proti nekdanjemu ligaškemu moštvu. To je najzanimivejša tekma v jesenskem kolu, saj si stojita nasproti dva favorita za prvo mesto.

Prevoz udeležencev demonstracije 25. oktobra v Celovcu

Za demonstracijo v Celovcu dne 25. oktobra 1973 bodo vozili najeti poštni avtobusi iz naslednjih krajev v Celovec in po demonstraciji spet nazaj:

● BRNCA-zadruga (15.30) — LOČE-Pušnik (15.45) — ROŽEK-pred občino (16.00) — LOGA VAS-kržišče na Škofiče (16.15) — ŠKOFIČE-pred gostilno Bürger (16.30) — HODIŠE-pred občino (16.40) — CELOVEC.

● REKA-Antonič (15.30) — ŠT. JAKOB V ROŽU-Hranilnica (15.40) — BISTRICA V ROŽU-pri kinu (16.10) — ŠT. JANŽ-pri zadrugi (16.20) — CELOVEC.

● ŽVABEK-pri gostilni Luckner (15.00) — PLIBERK-pred Breznikom na glavnem trgu (15.30) — ŠMIHEL-pred gostilno Šerger (15.45) — ŠTEBEN-na vasi (15.55) — DOBRLA VAS-pred Hranilnico (16.10) — ŠKOCIJAN-pred farnim domom (16.25) — CELOVEC.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

SOBOTA, 20. 10.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.40 Mednarodni delovni trg — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 14.00 Voščila — 15.30 Godba na pihala — 17.10 Muzikanti iz vseh dežel sveta — 18.00 Deželni razgled — 18.20 Kulturna in umetniška kritika — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Lovski večer — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 21. 10.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Ko petelin zapoje — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 14.30 Voščila — 17.05 Tudi jesen ima svoje lepe dneve — 18.00 Majhen večerni koncert — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Zborovsko petje — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori deželni glavar Sima — 19.40 Deželni razgled — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

PONEDELJEK, 22. 10.: 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.15 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.15 Otroci in denar — 11.03 Veselo je na planini — 13.30 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 14.30 Knjižni kotiček — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgled — 19.05 Od melodije do melodije — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneti operetni vodič — 21.00 Reševanje ograženih umetniških spomenikov — 21.30 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

TOREK, 23. 10.: 6.00 Jutranja gimnastika — 7.00 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.45 O bistvu živga — 11.03 Ko listje odpada — 13.30 Zajgrajte, godci — 14.30 Za koroško mladino — 14.45 Ljudska prosveta na Koroškem — 15.00 Ljudska glasba — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgled — 19.05 Ljudska glasba — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneti alpska dežela — 21.10 Pogovor čez mejo — 21.40 Poskočno zaigrano.

SREDA, 24. 10.: 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.15 Šolska oddaja — 11.03 Ljudske pesmi — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 14.30 Koroški visokoločski obzorik — 16.15 Za ženo — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Deželni razgled — 19.05 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 19.35 Za prijatelja pianin — 19.50 Note in beležke — 20.10 Junaki hočejo počivati — 21.10 Nočna serenada — 21.30 Zvezna dežela o sebi: Koroška.

ČETRTEK, 25. 10.: 6.00 Jutranja gimnastika — 7.00 Glasbeni mozaik — 9.00 Pripovedke iz vsega sveta — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.15 Šolska oddaja — 10.30 Balkan včeraj in danes — 11.03 Koroške ljudske pesmi — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.45 Kulturni problemi Koroške — 15.00 okmorna glasba —

Sejem plemenske živine

Zveza rejcev pincgavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko prireja v torek 23. oktobra 1973 s pričetkom ob 9.30 uri v Lenzu sejem plemenske živine. Za sejem je prijavljenih 180 krav in telef. Vse živali izvirajo iz hlevov, ki so državno priznane proti tbc in Bangove bolezni ter so cepljene proti sliavki in parkljevki. Sejem bo nudil ugodno priložnost za nakup plemenskih živali.

16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgled — 19.05 Avstrijska godba na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Koroški hišni koledar — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

PETEK, 26. 10.: 6.10 Godba na orgle — 6.35 Avstrijske koračnice — 7.40 Ljudske viže — 9.00 Zabavni koncert — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Iz del Josefa F. Perkoniga — 13.45 Iz domovine — 14.30 Ljudska glasba iz Koroške — 16.00 Fritz Hochwälder: Pavle, radijska igra — 17.05 Glasba za konec tedna — 18.00 Avstrijska pokrajina v pesmi in besedi — 19.00 Šport — 19.30 Deželni razgled — 20.10 Franz Lehár in njegov svet.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 20. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 21. 10.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 22. 10.: 13.45 Informacije — Zapolite za nami.

TOREK, 23. 10.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Za krmilom.

SREDA, 24. 10.: 13.45 Informacije — Panorama zvokov.

ČETRTEK, 25. 10.: 13.45 Informacije — Iz ljudstva za ljudstvo.

PETEK, 26. 10.: 7.10 Koncert koroških zborov.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 20. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.25 Studio za najdene skladbe — 10.15 Glasbeni drobci od tu in tam — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Melodije za opoldan — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Čez travnike in polja — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.45 S knjižnega trga — 17.10 Kitarar v ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 18.45 Naš gost — 19.15 S pianistom Claudom Bollingom — 20.00 Radijski radar — 21.00 Plesni orkester RTV Ljubljana — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 21. 10.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.45 Skladbe za mladino — 9.05 še

SUCHE EINEN VERTRETER

oder Bauernburschen zum Anlernen als

LANDMASCHINENVERKÄUFER

mit slowenischen Sprachkenntnissen, gegen beste Bezahlung. Ford- und Lindner-Traktoren - Landmaschinen.

Großhändler NEBEL, 8521 Weftmannstätten, Weststeiermark

Telefon (0 31 85) 208

pomnite, tovariši — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.15 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 14.05 Humoreska tedna — 14.30 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Nedeljska reportaža — 17.25 Popularne operne melodije — 18.00 Radijska igra — 19.15 Glas-

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 20. 10.: 15.00 Hišni koncert — 16.05 Za otroke — 16.30 O poklicih — 16.35 Za družino — 17.00 Seniorski klub — 18.00 Mnenja sem — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Posebej o kulturi — 18.55 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Hotel Sacher — 21.20 Šport — 21.50 Čas v sliki — 21.55 Izključen, kriminalni film.

NEDELJA, 21. 10.: 16.20 Za otroke — 16.45 Deželnozbornske volitve na Dunaju in Zgornjem Avstrijskem — 17.05 Za filateliste — 17.25 Smučarska gimnastika — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Lovsko leto — 18.30 Ljudski koncert — 19.30 Čas v sliki in poročila o deželnozbornskih volitvah — 19.50 Šport — 20.25 Deželnozbornske volitve na Dunaju in Zgornjem Avstrijskem — 21.30 Zgodilo se je po jutranjem — 22.20 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 22. 10.: 18.00 Novo iz znanosti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje z ranca Shiloh — 21.20 Otroci v našem okolju — 21.30 Aprčo film — 22.20 Čas v sliki.

TOREK, 23. 10.: 18.00 Angleščina — 18.25 Preden greš spat — 18.30 Knjipe — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem? — 21.05 Izložbeno okno — 21.50 Čas v sliki.

SREDA, 24. 10.: 10.00 Neznano sosedsvo — 10.30 Na obisku pri Ernstu Loharju — 11.00 Macao — 12.20 Seniorski klub — 16.30 Pustolovščine v Plutoniji — 17.05 Gradbišče — 17.45 Antena — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Tri dekleta in trije fantje — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.05 Vmesna bilanca generacije — 22.15 Čas v sliki.

ČETRTEK, 25. 10.: 10.00 Delež zveznih dežel pri narodnem razvoju Avstrije — 10.30 Na obisku pri Kristini Lavant — 11.00 Za avstrijski praznik — 11.30 Tvoja država — 12.00 Druga republika — 18.00 Italijanščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.06 Šport — 20.15 Vmesna bilanca generacije — 21.45 Čas v sliki — 21.50 Takometer za Tobruk.

PETEK, 26. 10.: 16.30 Oreh — 16.45 Cesarjeva nova obleka — 17.10 Za družino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Mateo Falcone — 18.30 Skrivnosti morja — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Rdeče belo rdeči report — 21.15 Nepričakovano, veseloigra — 23.30 Čas v sliki.

bene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 22. 10.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Paleta lahke glasbe — 9.40 Izberite pesmico — 10.15 Za vsakogar nekaj — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Majhni ansambli — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 15.40 Odskočna deska — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Pop zakladnica instrumentov — 19.15 Štirje kovači — 20.00 Bellini: Norma, opera — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.05 Andrej Kokot: Pesmi — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 23. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Kako se spreminja zemeljsko površje — 9.35 Jugoslovanska zborovska glasba — 10.15 Plesi in ritmi na koncertnem odru — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Zvoki in barve orkestra Jackie Gleason — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.10 Skladbe za mladino — 14.40 Na poti s kitaro — 15.40 Poje sopranistka Renata Tebaldi — 16.40 Naš podlistek — 17.10 Koncertni oder — 17.45 Svet tehnike — 18.15 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 18.30 V torek nasvidenje — 19.15 Z ansamblom Les Paul — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.10 Melodije v ritmu — 22.15 Od popevke do popevke — 23.05 Ovid: Pesmi — 23.15 Janačkova klavirska glasba.

SREDA, 24. 10.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.25 Otroške igre — 9.40 Zgradba marksističnega mišljenja — 10.15 Urednikov dnevnik — 11.15 Z nami doma in na poti

S SADNIMI DREVESCI IN GRMIČI

drevesnice

Marko POLZER

Lazar pri Veselah

SO VSI ZADOVOLJNI!

— 12.10 Zname melodije, znani orkestri — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Iz Bizetove opere „Carmen“ — 14.30 Voščila — 15.40 Pianist Wilhelm Backhaus igra Mozarta — 17.10 Mešani zbor „Agrupacion coral“ iz Buenos Airesa — 17.45 Jezikovni pogovori — 18.15 S pop ansambli — 18.30 Naš razgovor — 20.00 Melodije od tu in tam — 20.30 Slavnostni koncert ob dnevu Združenih narodov — 22.15 S festivalov jazz — 23.05 Panorama sodobne brazilske lirike — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev lahke glasbe.

ČETRTEK, 25. 10.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Kričoč, glas uporne Ljubljane — 9.35 Iz glasbenih šol — 10.15 Po Talijinih poteh — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Operetni zvoki — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 14.10 Popolne za mladi svet — 14.40 Med šola, družina in delom — 16.40 Naš podlistek — 17.00 „Oktober 73“ — 17.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 18.15 Dopoldanski simfonični koncert — 19.15 Z ansamblom Milana Ferleza — 20.00 Četrtno večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Humor z vsega sveta — 22.15 Popevke in plesni ritmi — 23.15 Iz opusa Beje Bartoka.

PETEK, 26. 10.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Jugoslovanska narodna glasba — 10.15 Teden dni na radiu — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Veliki zabavni orkestri v ritmu — 12.40 Po domače — 14.10 Iz mladih gri — 14.30 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Borist Jože Stabej poje pesmi Marijana Lipovška — 17.10 Operni koncert — 17.50 Človek in zdravje — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Z ansamblom The Duch swing college band — 20.00 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

TV JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 20. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 17.30 Narodna glasba — 18.00 Obzorik — 18.15 Doktor — 19.10 Mozaik — 19.15 Igralec je igralec — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Lice ob licu — 21.20 Barvna propagandna oddaja — 21.25 Skrivnosti morja — 22.15 Starinarja — 22.45 Katipot — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 21. 10.: 8.50 Skrivnosti morja — 9.40 Ptujski festival — 10.10 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.45 Poročila — 11.50 Katipot — 18.05 Poročila — 18.10 Strast — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Libar Marka Urodiča — 21.30 Nova imena — 21.45 Športni pregled — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 22. 10.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Zlata ribica — 18.10 Obzorik — 18.25 Enciklopedija živili — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ljubimec.

TOREK, 23. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 17.15 Madžarski pregled — 17.45 Noge v zlatu, glava v blatu — 18.00 Obzorik — 18.15 Intervju — 18.45 Mozaik — 18.50 V temnem onkruju — 19.15 Vitez svetlega Ivana — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Diagonale — 21.25 Bratje Karamazovi — 22.15 Poročila.

SREDA, 24. 10.: 8.20 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Otroci naše šole — 18.05 Risanka — 18.10 Obzorik — 18.25 Od filma do filma — 18.45 Arhitektura in družba — 19.15 Mozaik — 19.20 Kaj hočemo — 19.45 Kozmetično ogledalo — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Barvna propagandna oddaja — 20.40 Film tedna: Peki v mestu — 22.15 Likovni nakluno — 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 25. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.35 Iz zakladnice slovenske književnosti — 18.05 Obzorik — 18.20 Mozaik — 18.25 Shane — serijski film — 19.15 Delavska tribuna — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Kam in kako na odh — 20.40 Četrtni razgledi — 21.30 Mladost na stopnicah — 22.00 Poročila.

PETEK, 26. 10.: 9.25 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.40 Kuhinja pri violinskem ključu — 18.10 Obzorik — 18.25 Rekreacija — 18.40 Za boljši jezik — 18.50 Mozaik — 18.55 Glasbena oddaja — 19.10 400 let slovenske glasbe — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.40 Nedolžni vlomilec — 22.30 XXI. stolletje — 22.55 Poročila.